

Utrikesutskottets betänkande 2018/19:UU8

Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2018/19:104 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Dessutom behandlas de följdmotioner som har kommit in med anledning av skrivelsen och ett antal yrkanden ur motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden som rör en oberoende utvärdering av medlemskapet. Därutöver föreslår utskottet att samtliga övriga yrkanden avslås och att skrivelsen läggs till handlingarna.

På en övergripande nivå konstaterar utskottet bl.a. att den tidpunkt då Sverige inledde sitt medlemskap präglades av en rad konflikter och ett oroligt omvärldsläge i kombination med ökande skepsis mot gemensamma och multilaterala lösningar. Utskottet lyfter bl.a. fram att FN är ryggraden i det internationella systemet och centralt för en regelbaserad världsordning samt understryker FN:s roll för hantering av konflikter i världen och för att ge legitimitet åt internationella krishanteringsinsatser. Utskottet anser att ytterligare åtgärder behövs för ett reformerat säkerhetsråd som på ett mer effektivt och legitimt sätt kan uppfylla sin uppgift enligt FN:s stadga och att det är fortsatt angeläget att kringskära vetorätten och helt avskaffa den vid situationer av massövergrepp. Därutöver behandlar utskottet ett antal tematiska och geografiska frågor som diskuterades under medlemskapet.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Skrivelse 2018/19:104 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018.
Tolv yrkanden i tre följdmotioner.

Drygt 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m.	8
Utvärdering av kampanjen och medlemskapet	13
Kvinnor, fred och säkerhet	18
Barn och väpnad konflikt	20
Fredsprcessen i Mellanöstern m.m.	22
Irak och Syrien	26
Iran	31
Myanmar	34
Övriga yrkanden.....	36
Skrivelsen	36
Reservationer	37
1. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (M)	37
2. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (SD).....	39
3. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (C, L).....	40
4. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (V).....	42
5. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (KD)	43
6. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (M)	45
7. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (SD).....	46
8. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (C, L).....	47
9. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (KD)	48
10. Barn och väpnad konflikt, punkt 4 (V)	49
11. Fredsprcessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (M)	50
12. Fredsprcessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (SD).....	51
13. Fredsprcessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (KD)	53
14. Raketbeskjutningar och våldsamheter i Gaza, punkt 6 (SD, KD).....	54
15. Irak och Syrien, punkt 7 (SD).....	55
16. Irak och Syrien, punkt 7 (KD)	58
17. Internationell ad hoc-tribunal för brott begångna av IS, punkt 8 (SD, KD)	60
18. Iran, punkt 9 (KD)	61
19. Myanmar, punkt 10 (SD).....	62
20. Myanmar, punkt 10 (KD)	63
Särskilda yttranden	64
Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (C)	64
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	65
Skrivelsen.....	65
Följdmotionerna	65
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	66
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	72

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24,
 2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,
 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17,
 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,
 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,
 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,
 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del
 och
 2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C, L)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

2. Utvärdering av kampanjen och medlemskapet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en oberoende utvärdering av medlemskapet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 1 och
 avslår motionerna
 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,
 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 1,
 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del
 och
 2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 2.

3. Kvinnor, fred och säkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,
 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16,
 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14,
 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och
 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C, L)

Reservation 9 (KD)

4. Barn och väpnad konflikt

Riksdagen avslår motion

2018/19:407 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 7.

Reservation 10 (V)

5. Fredsprocessen i Mellanöstern m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:15 av Björn Söder (SD) yrkande 1,

2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och 6,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 22,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (KD)

6. Raketbeskjutningar och våldsamheter i Gaza

Riksdagen avslår motion

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 14 (SD, KD)

7. Irak och Syrien

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 11–14,

2018/19:1368 av Markus Wiechel m.fl. (SD),

2018/19:1380 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och 7,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 10 och

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (KD)

8. Internationell ad hoc-tribunal för brott begångna av IS

Riksdagen avslår motion

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 17 (SD, KD)

9. Iran

Riksdagen avslår motion

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 18 (KD)

10. Myanmar

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 11.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (KD)

11. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

12. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2018/19:104 till handlingarna.

Stockholm den 13 juni 2019

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Markus Wiechel (SD), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Margareta Cederfelt (M), Björn Söder (SD), Sara Heikkinen Breitholtz (S), Lars Adaktusson (KD), Aylin Fazelian (S), Fredrik Malm (L), Janine Alm Ericson (MP), Anders Österberg (S), Lars Andersson (SD) och Linda Ylivainio (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2018/19:104. Dessutom behandlas de följdmotioner som har kommit in med anledning av skrivelsen och ett antal yrkanden ur motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Bakgrund

Säkerhetsrådet

Säkerhetsrådet (rådet) är ett av FN:s sex huvudorgan och har ansvar för att upprätthålla internationell fred och säkerhet enligt FN-stadgans artikel 24. Säkerhetsrådets beslut är bindande för alla FN:s 193 medlemsstater. Säkerhetsrådet består av 15 medlemmar. Av dessa är fem permanenta med möjlighet att avge veto – Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA (Permanent five, P5) – medan övriga tio är icke-permanenta medlemmar (Elected ten, E10). De senare väljs av generalförsamlingen till mandatperioder på två år. Varje år byts fem medlemmar ut. Mandaten är fördelade mellan regionala grupperingar. Sverige har varit medlem i säkerhetsrådet vid tre tidigare tillfällen (1957–58, 1975–76 och 1997–98).

Säkerhetsrådets dagordning består framför allt av geografiska frågor. Detta innefattar dels en på förhand bestämd månatlig dagordning, dels dagordningspunkter som bestäms av den aktuella händelseutvecklingen. Säkerhetsrådets uppgift är att upprätthålla internationell fred och säkerhet och rådet kan anta resolutioner som är folkrättsligt bindande för alla FN:s medlemsstater. Förutom resolutioner kan rådet även anta ordförandeuttalanden och pressuttalanden. Det finns även s.k. presselement som framförs muntligen av rådets ordförande på basis av ett mandat från rådsmedlemmarna.

Utskottets tidigare behandling

Utrikesutskottet har följt både Sveriges kandidatur till medlemskapet i säkerhetsrådet och regeringens agerande inom ramen för medlemskapet. Frågan om kandidaturen har avhandlats av utskottet i betänkande 2017/18:UU11 och har granskats av KU (2016/17:KU20, 2017/18:KU20). En utfrågning hölls med utrikesministern den 11 april 2019 om anmälan 2017/18:37 inom ramen för betänkande 2018/19:KU20.

Inför Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet översände Utrikesdepartementet (UD) ett dokument till utskottet med titeln Rutiner och former för dialog med riksdagen inför och under Sveriges medlemskap i

säkerhetsrådet 2017–2018. Av dokumentet framgår att följande rutiner och former för kontakter med utskottet skulle tillämpas:

- två möten med UD:s ledning under hösten 2016 för information om förberedelsearbetet
- månadsvisa möten på hög tjänstemannanivå för information om rådets dagordning och Sveriges agerande
- i särskilda frågor som direkt berör Sverige informeras utskottet i den ordning som gäller allmänt för utrikespolitiska frågor
- information/delgivningar till utskottet
- skriftlig information från UD:s samordningskansli om säkerhetsrådet och dess arbete
- information om källor för information och uppdatering.

Det framgår också av dokumentet att information skulle lämnas till riksdagens FN-nätverk och i kammaren och att riksdagsdelegationer som besöker New York, i den utsträckning arbetet medger, skulle få inblick i säkerhetsrådets arbete.

Utskottet konstaterade i betänkande 2017/18:UU11 att information regelbundet har lämnats till utskottet på tjänstemannanivå och att utrikesministern har föredragit arbetet i säkerhetsrådet för utskottet vid ett tillfälle i juli 2017. Utrikesministern har även medverkat i utskottets öppna utfrågning om Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet i oktober 2017. Utskottet informerades även inför medlemskapet. Utskottet konstaterade vidare att utrikesministern vid ett antal tillfällen deltagit i interpellationsdebatter med anknytning till frågor i säkerhetsrådet men att regeringen inte lämnat särskild information i kammaren om Sveriges arbete i säkerhetsrådet.

Utskottets ledamöter har i två delegationer, i maj respektive oktober 2017, besökt New York och då getts en inblick i säkerhetsrådets arbete genom föredragningar och genom att närvara vid möten i rådet.

Kabinettssekreterare Annika Söder informerade den 28 februari 2019 utskottet om Sveriges arbete i säkerhetsrådet.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Skrivelsen är avsedd att redogöra för regeringens utgångspunkter för medlemskapet, de frågor som behandlades i säkerhetsrådet samt svenska initiativ och arbetsformer under perioden. Därtill presenteras ett antal lärdomar och slutsatser. Under beredningen har synpunkter inhämtats från företrädare för civilsamhället, myndigheter och experter.

Utskottets överväganden

Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande frågor kopplade till FN:s säkerhetsråd, bl.a. reformer av och EU-dimensionen i säkerhetsrådet, ansvarsutkrävande, transparens och humanitära interventioner.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C, L), 4 (V) och 5 (KD).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver bl.a. säkerhetsrådets uppgift, de svenska utgångspunkterna för medlemskapet, tematiska prioriteringar och geografiska prioriteringar. Skrivelsen beskriver även samarbetet mellan EU-länderna i FN-kontexten. Skrivelsen redovisar även de åtgärder som har vidtagits när det gäller förankring och offentlig diplomati, utåtriktad verksamhet och samråd med civilsamhället och experter. Vidare beskrivs FN:s sanktionsinstrument och utvecklingen av detta.

Motionerna

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24 att Sverige bör verka för att stärka civilsamhällets roll inom och insyn i FN-systemet samt att regeringen bör ställa krav på att stödja FN:s representanter i att försvara civilsamhällets demokratiska utrymme. Sverigedemokraterna anser i kommittémotion 2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 att FN ska inta en central plats i Sveriges utrikespolitik.

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotion 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17 att Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet begränsas och att Sverige ska arbeta för ett förbättrat skydd för FN-experten. Centerpartiet skriver i kommittémotion 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 6 att Sverige bör verka för en förutsägbar process som utgår från att pröva folkmordsbrott i rättsliga instanser. I yrkande 15 lyfts behovet av en reform av FN fram så att organisationen kan agera handlingskraftigt för global fred, säkerhet och utveckling. Moderaterna anser i motion 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 bl.a. att Sverige bör ta fram en uppdaterad skärpt politik för förnyelse och modernisering av FN. Till exempel behöver säkerhetsrådets sammansättning reformeras samt principen om skyldighet att skyddas (Responsibility to protect) och möjligheten till humanitär intervention värnas.

I kommittémotion 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 2 framhålls att EU-länderna behöver samordna sina kandidaturer till säkerhetsrådet. I yrkande 3 framhålls positiva aspekter av medlemskapet samtidigt som medlemskapets mervärde och regeringens agerande på andra områden ifrågasätts. I kommittémotion 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 framhålls bl.a. vikten av en reform av beslutfattandet inom säkerhetsrådet och att Sverige tydligare borde ha ifrågasatt de veton som lades. Vidare anförs att det hade varit önskvärt om regeringen hade drivit frågan om särskilda kriterier för när humanitära interventioner ska genomföras och frågan om skyldigheten att skydda. Enligt motionärerna borde även ansvarsutkrävande och ICC:s roll ha drivits hårdare. I kommittémotion 2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 framhålls bl.a. att fokus nu behöver återgå till EU och närområdet och att Sverige inte bör ratificera kärnvapenförbudet utan i stället främja och värna existerande processer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den tidpunkt då Sverige inledde sitt medlemskap, den 1 januari 2017, präglades av en rad konflikter och ett oroligt omvärldsläge i kombination med ökande skepsis mot gemensamma och multilaterala lösningar och att detta fortfarande är fallet. Av skrivelsen framgår även att motsättningarna mellan världens stormakter var betydande och tilltagande. Utskottet vill lyfta fram att FN är ryggraden i det internationella systemet och centralt för en regelbaserad världsordning. FN:s stadga anger centrala principer om att främja fred, samarbete och sociala och ekonomiska framsteg samt för värnandet av de mänskliga rättigheterna. FN-stadgan fastslår även principen om samtliga medlemsstaters suveräna likställighet och anger att staters territoriella integritet och politiska oberoende måste respekteras. Genom medlemskapet i FN har organisationens 193 medlemsstater åtagit sig att respektera dessa principer.

Utskottet vill också understryka FN:s roll för hantering av konflikter i världen och för att ge legitimitet åt internationella krishanteringsinsatser. Säkerhetsrådets uppgift är att upprätthålla internationell fred och säkerhet och för detta behövs ett starkt FN-system i nära samarbete med regionala och andra organisationer. Säkerhetsrådet har unika befogenheter i och med att det kan anta resolutioner som är folkrättsligt bindande för alla FN:s medlemsstater och vidta tvingande åtgärder för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. De principer för mellanstatligt samarbete som anges i FN-stadgan utgör grunden för det globala kollektiva säkerhetssystemet, och det är angeläget att slå vakt om dessa.

När det gäller reformer av rådets arbetssätt och funktion konstaterar utskottet att säkerhetsrådets dagordning framför allt består av geografiska frågor. Detta innefattar dels en på förhand bestämd månatlig dagordning, dels dagordningspunkter som bestäms av den aktuella händelseutvecklingen. Av skrivelsen framgår att Sverige mot bakgrund av den polariserade stämningen

och låsningarna i rådet hade ambitionen att rådets överläggningar som ett minimum skulle resultera i överenskomna presselement, bl.a. i syfte att föra rådets arbete framåt och öka transparensen, och att den svenska arbetsmetoden skulle vara inlyssnande i syfte att nå resultat och ena rådet. En av de reformaspekter som Sverige verkade för under medlemskapet var att begränsa vetoanvändningen. Detta skedde bl.a. genom olika aktiviteter för att minska polariseringen och förbättra diskussionsklimatet i rådet. I skrivelsen menar regeringen att det vid Sveriges utträde ur rådet fanns en starkt dynamik bland de 10 icke-permanenta medlemmarna. Utskottet konstaterar dock att den grundläggande problematiken kvarstår eftersom de fem permanenta medlemmarna har både formella och informella verktyg som verkar till deras fördel. Utskottet beklagar att motsättningarna i rådet har varit stora i flera frågor, exempelvis hanteringen av Syrienkrisen, och anser att det är djupt bekymmersamt att det under 2017 lades fler veton än under något annat enskilt år sedan kalla kriget. Utskottet anser liksom regeringen att ytterligare åtgärder behövs för ett reformerat säkerhetsråd som på ett mer effektivt och legitimt sätt kan uppfylla sin uppgift enligt FN:s stadga och att det är fortsatt angeläget att kringskära vetorätten och helt avskaffa den vid situationer av massövergrepp. Utskottet konstaterar att det i nuläget inte finns någon gemensam EU-ståndpunkt för hur reformer av säkerhetsrådet bör se ut. Utskottet ställer sig liksom regeringen positivt till ett utvidgat säkerhetsråd med ökad geografisk representation från i första hand Afrika.

Utskottet konstaterar att FN-stadgan och dess principer är centrala i EU:s fördrag och att EU:s globala strategi från 2016 anger att EU kommer att främja en regelbaserad internationell ordning med multilateralism som huvudprincip och Förenta nationerna som själva kärnan. Vidare har EU och FN samverkande insatser i konfliktområden som påkallar samarbete. Utskottet noterar att de EU-länder som är medlemmar av säkerhetsrådet enligt fördraget om Europeiska unionen ska samråda med varandra och hävda unionens ståndpunkter och intressen, dock utan att detta ska påverka deras ansvar enligt bestämmelserna i Förenta nationernas stadga. Utskottet anser att det arbete som sker inom FN för att främja internationell fred och säkerhet gagnar såväl Sverige som Europa och ser därmed positivt på att samarbetet mellan FN och EU stärks. Utskottet konstaterar att bl.a. Sverige tog initiativ till gemensamma uttalanden från EU-länderna i säkerhetsrådet och ser positivt på ansträngningar som syftar till ett tydligt, enat och ansvarstagande EU-agerande i säkerhetsrådet som en motvikt till de låsningar som finns i rådet och ifrågasättandet av det multilaterala systemet i stort. Vidare vill utskottet framhålla att en viktig komponent i FN-arbetet är den nordisk-baltiska kretsen och att Sveriges kandidatur anmälades inom ramen för det traditionella nordiska samarbetet.

Frågan om humanitär intervention diskuterades i inriktningsbeslutet våren 2015 (bet. 2014/15:UFöU5). Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet underströk då att huvudlinjen är att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser ska ske med ett mandat från säkerhetsrådet. Detta gäller i synnerhet

för fredsframtvängande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Då ska säkerhetsrådets mandat alltid sökas. Också när det gäller fredsbevarande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VI eftersträvas ett tydligt stöd från säkerhetsrådet. Samtidigt medger folkrätten att sådana insatser görs enbart med den mottagande statens och övriga relevanta parter samtycke.

Den stora utmaningen uppstår i de exceptionella lägen då säkerhetsrådet inte förmår att förhindra folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser, etnisk rensning eller andra omfattande övergrepp, inklusive systematiska våldtäkter av kvinnor och utnyttjande eller exploatering av barn i väpnade konflikter. FN-toppmötet i september 2005 slog fast att det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar att förhindra grava övergrepp, folkmord och etnisk rensning. Sverige var en av de drivande krafterna bakom denna principöverenskommelse om skyldigheten att skydda (Responsibility to Protect). Det är ett viktigt steg i utvecklingen av det internationella normsystemet. I akuta situationer, då säkerhetsrådet inte axlar sitt ansvar, måste Sverige efter en noggrann bedömning överväga vad som ändå kan göras för att mildra mänskligt lidande. En sådan bedömning måste alltid göras med utgångspunkt i den enskilda, aktuella situationen och beakta folkrättsliga, politiska och humanitära aspekter. Utskottet vill också understryka att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är centralt. Detta bör genomsyra agerandet i alla faser av planeringen och genomförandet av en insats.

Utskottet konstaterar att såväl vetofrågan som frågan om humanitär intervention hänger samman med frågan om ansvarsutkrävande. Utskottet konstaterar att ICC enligt sin stadga har behörighet att utreda brott som kan utgöra folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott. En stat kan ansluta sig till stadgan eller avge en särskild förklaring som ger ICC behörighet över dess territorium och dess medborgare. FN:s säkerhetsråd kan ge ICC behörighet även utan den berörda statens samtycke. Utskottet delar regeringens oro över de svårigheter som finns när det gäller att diskutera mänskliga rättigheter i rådet, liksom att göra framsteg när det gäller ansvarsutkrävande för begångna brott. Utskottet framhåller vikten av att straffrihet inte får råda för övergrepp och brott mot mänskliga rättigheter och brott mot internationell humanitär rätt. Att stater tar sitt ansvar för att utreda och lagföra även brott som inte når upp till den allra allvarligaste nivån är en viktig del för såväl konfliktförebyggande som försoning efter konflikt för att bygga en varaktig fred. Enligt skrivelsen lyfte Sverige bl.a. fram ICC:s roll och Romstadgan samt verkade för att skrivningar om vikten av ansvarsutkrävande för allvarliga internationella brott bevarades eller fördes in i rådets produkter. Utskottet ser det som ett betydande problem att motståndet mot ansvarsutkrävande, särskilt genom ICC, var omfattande. Det är enligt utskottet beklagligt att inställningen hos flera rådsmedlemmar leder till att rådet inte lyckas vidta åtgärder för att främja internationellt ansvarsutkrävande för allvarliga internationella brott och att utvecklingen snarare går i riktning mot ökade krav på respekt för icke-inblandning, territoriell integritet och

suveränitet. Utskottet återkommer till frågor om ansvarsutkrävande under punkterna Irak och Syrien samt Myanmar nedan.

Utskottet konstaterar att en av prioriteringarna i medlemskapsprogrammet var transparens, både inom säkerhetsrådet och externt som en del av den offentliga diplomatin. Av skrivelsen framgår att Sverige har haft en löpande dialog med civilsamhället, både när det gäller framtagandet av programmet, under medlemskapet och efter medlemskapet. Detta har bl.a. skett genom att civilsamhällets synpunkter har inhämtats vid regelbundna dialogtillfällen på UD och i New York, liksom genom dialog med det civila samhället i länder på rådets dagordning. Utskottet konstaterar att Sverige under sina ordförandeskap bjöd in civilsamhällesrepresentanter i en rad olika sammanhang, drev på för att andra länder skulle göra detsamma och verkade för att civilsamhällets betydelse skulle uppmärksammas. Utskottet anser, liksom i betänkande 2016/17:UU15, att civilsamhällets utrymme måste vara ett viktigt ämne för den utrikespolitiska dialogen såväl i multilaterala som i bilaterala sammanhang och anser att kontakter med civilsamhället är ett värdefullt verktyg för att främja diskussion och inhämta relevanta perspektiv på de frågor som diskuteras. Ett livskraftigt och pluralistiskt civilsamhälle som ges utrymme att verka självständigt är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Detta är särskilt viktigt i ljuset av tendensen att civilsamhällets utrymme begränsas i länder runt om i världen.

Utskottet har löpande följt frågan om mordet på de FN-anställda Zaida Catalán och Michael Sharp och förbättrat skydd för FN-expertyper, bl.a. genom flera föredragningar av UD. I betänkande 2017/18:UU15 redogör utskottet för frågan. Utskottet konstaterar att frågan har diskuterats i säkerhetsrådet vid flera tillfällen och att brottsutredningen fortfarande pågår. FN:s generalsekreterare utsåg i oktober 2017 ett utredningsteam (follow on mechanism) som ska stödja de kongolesiska myndigheterna i utredningen under ledning av den kanadensiska åklagaren Robert Petit. Den information som har framkommit av teamets rapporter till rådet om att samarbetet med teamet från kongolesisk sida brustit på flera områden och att den pågående kongolesiska utredningen och rättegången inte nått upp till godtagbar standard ur rättssäkerhetssynpunkt är enligt utskottet beklagliga. Utskottet konstaterar att regeringen efter mordet på olika sätt har drivit frågan om ansvarsutkrävande i de berörda fallen, bl.a. genom att förorda stärkta krav på kongolesiska myndigheter att samarbeta med undersökningsteamet. Det är även välkommet att regeringen mer generellt har verkat för olika åtgärder som kan öka säkerheten för denna typ av experter framöver. Sverige har även verkat för införandet av ett nytt listningskriterium när det gäller attacker mot sanktionsexperter, och i mars 2018 hölls ett seminarium i Stockholm för humanitära och humanitärättsliga experter. Utskottet framhåller vikten av att Sverige fortsätter att driva på för att omständigheterna kring mordet klarläggs fullt ut och för att de ansvariga för mordet ställs till svars.

Frågorna om nedrustning och kärnvapenförbudet har utskottet behandlat i betänkande 2018/19:UU12 och hänvisar därför dit.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motionerna 2018/19:723 (V) yrkandena 22 och 24, 2018/19:1366 (SD) yrkande 1, 2018/19:2777 (KD) yrkandena 12 och 17, 2018/19:2859 (C) yrkandena 6 och 15, 2018/19:2903 (M) yrkande 17 i denna del, 2018/19:3089 (KD) yrkandena 2 och 3, 2018/19:3090 (C, L) yrkande 2 i denna del och 2018/19:3091 (M) yrkande 1 i denna del.

Utvärdering av kampanjen och medlemskapet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en oberoende utvärdering av medlemskapet och tillkännager detta för regeringen.

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver bl.a. de svenska utgångspunkterna för medlemskapet, tematiska prioriteringar och geografiska prioriteringar. Skrivelsen redovisar även de åtgärder som har vidtagits när det gäller förankring, offentlig diplomati och utåtriktad verksamhet. Ytterligare områden som behandlas är arbetsformer, resultat, uppföljning och en framåtblick.

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 bl.a. vikten av att det svenska medlemskapet i säkerhetsrådet utreds när det gäller resultat och kostnader. I kommittémotion 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) uttrycks i yrkande 1 kritik mot att kampanjen till säkerhetsrådet bl.a. var kostsam och icke-transparent och inte tog hänsyn till EU-perspektivet. I kommittémotion 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 1 vill motionärerna se en oberoende och fristående utvärdering av de svenska aktiviteterna under säkerhetsrådsperioden. I yrkande 2 anförs bl.a. att kampanjen saknade transparens och att det fanns brister i förankringen i riksdagen. I kommittémotion 2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 2 anförs att regeringen skyndsamt bör återkomma med en redovisning av kostnaderna för Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet. Moderaterna anser också att regeringen bör tillsätta en extern och oberoende granskning av kampanjen till säkerhetsrådet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd i betänkande 2014/15:UU15 och uttalade då sitt stöd för kandidaturen. Utskottet ansåg bl.a. att kandidaturen stod på en solid grund med beaktande av Sveriges omfattande

FN-engagemang och framhöll att kampanjen inte fick medföra att Sveriges röst till stöd för mänskliga rättigheter i världen försvagas. Utskottet behandlade kandidaturens genomförande i betänkande 2017/18:UU11. Där konstaterades bl.a. att utskottet beslutade att följa upp och utvärdera kampanjen och att denna utredning presenterades för utskottet i juni 2017. Därutöver redovisade betänkandet de granskningar som har gjorts i KU om kampanjen och hanteringen av handlingar (bet. 2016/17:KU20, bet. 2017/18:KU20). Betänkandet redogjorde också för behandlingen i utskottet av UD:s interna utvärdering av säkerhetsråds kampanjen. Regeringens hantering av UD:s interna utvärdering har anmälts till KU (KU-anm. 2017/18:37). En utfrågning hölls med utrikesministern den 11 april 2019 om anmälan inom ramen för betänkande 2018/19:KU20. I betänkandet anför konstitutionsutskottet bl.a. att det framstår som att det har funnits en viss diskrepans mellan departementets bedömning och utvärderarens tolkning av uppdraget. Konstitutionsutskottet framhåller vikten av att departementet vid uppdragsförhållanden dels ser till att uppdragets karaktär och frågan om självständighet noggrant gås igenom i förväg, dels regelmässigt gör en noggrann tryckfrihetsrättslig analys i syfte att säkerställa att all hantering av handlingar sker i överensstämmelse med regelverket om handlingsoffentlighet. När det gäller UD:s hantering av Dagens Nyheters respektive utrikesutskottets begäran om att få ta del av utvärderingen anser konstitutionsutskottet att uppgifterna i granskningen ger vid handen att det besked som lämnades till Dagens Nyheter var otydligt och delvis missvisande. På grund av detta förtogs i praktiken möjligheten att begära att få saken prövad av myndigheten genom ett beslut av ett statsråd och i sista hand av regeringen. Konstitutionsutskottet anser att departementets hantering av Dagens Nyheters begäran har brustit. När det gäller utrikesutskottets begäran anför konstitutionsutskottet att om en begärd handling inte är allmän och departementet av det skälet inte efterkommer begäran får det förutsättas att departementet och utskottet har en dialog om detta. Konstitutionsutskottet noterar att ledamöter från utrikesutskottet gavs tillfälle att ta del av det aktuella materialet hos departementet. Den diskussion som följde på utrikesutskottets begäran av en formell prövning av frågan drog emellertid ut på tiden innan handlingarna slutligen expedierades. Granskningen visar också att ofullständig information lämnades till utrikesutskottet, och konstitutionsutskottet understryker betydelsen av att departementet lämnar fullständig och korrekt information. Konstitutionsutskottet anser att det är synnerligen bekymmersamt att UD:s hantering av handlingar återkommande har gett upphov till klagomål som har uppmärksammats i olika tillsyns- och granskningssammanhang. Enligt konstitutionsutskottet kan utrikesministern inte undgå ansvar för de brister som utskottet har påtalat i detta ärende. Konstitutionsutskottet välkomnar de insatser som har gjorts under 2018 inom ramen för ett åtgärdsprogram som har omfattat hela utrikesförvaltningen och förväntar sig att departementet kommer till rätta med de tillkortakommanden som rör hanteringen av handlingar.

Som beskrevs ovan var en av prioriteringarna i medlemskapsprogrammet transparens, både inom säkerhetsrådet och externt som en del av den offentliga diplomatin. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla den parlamentariska dimensionen. Inför medlemskapet översände UD ett dokument till utskottet med titeln Rutiner och former för dialog med riksdagen inför och under Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet 2017–2018. Av dokumentet framgår att följande rutiner och former för kontakter med utskottet skulle tillämpas:

- två möten med UD:s ledning under hösten 2016 för information om förberedelsearbetet
- månadsvisa möten på hög tjänstemannanivå för information om rådets dagordning och Sveriges agerande
- i särskilda frågor som direkt berör Sverige informeras utskottet i den ordning som gäller allmänt för utrikespolitiska frågor
- information/delgivningar till utskottet
- skriftlig information från UD:s samordningskansli om säkerhetsrådet och dess arbete
- information om källor för information och uppdatering.

Det framgår också av dokumentet att information skulle lämnas till riksdagens FN-nätverk och i kammaren och att riksdagsdelegationer som besöker New York, i den utsträckning arbetet medgav, skulle få inblick i säkerhetsrådets arbete.

Utskottet konstaterade att information regelbundet har lämnats till utskottet på tjänstemannanivå om arbetet i säkerhetsrådet. Utrikesministern har vid ett antal tillfällen föredragit frågor relaterade till medlemskapet i säkerhetsrådet för utskottet och har även medverkat i utskottets öppna utfrågning om Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet i oktober 2017. Utskottet informerades även inför medlemskapet. Utskottet konstaterar vidare att utrikesministern vid ett antal tillfällen deltagit i interpellationsdebatter med anknytning till frågor i säkerhetsrådet men att regeringen inte lämnat särskild information i kammaren om Sveriges arbete i säkerhetsrådet.

Utskottet noterar att Sveriges medlemskap vilade på ett ordförandeskapsprogram som presenterades i början av december 2016 och som återfinns i en bilaga till skrivelsen. Till grund för programmet låg, enligt skrivelsen, bl.a. bidrag från civilsamhällesorganisationer, forskare och experter samt förberedande konsultationer med andra säkerhetsrådsmedlemmar. Programmet vilade på en s.k. bottenplatta som utgjordes av folkrätt, mänskliga rättigheter, jämställdhet och ett humanitärt perspektiv. Två grundläggande ansatser var att arbeta för resultat och ökad transparens. Därutöver innehöll programmet ett antal tematiska och geografiska prioriteringar. Utskottet konstaterar att de tematiska prioriteringarna, som skulle få genomslag i den geografiska kontexten, innefattade följande områden:

- Effektivare konfliktförebyggande

- Nya säkerhetsfrågor (t.ex. klimat, migration, pandemier och naturkatastrofer)
- Ändamålsenliga fredsinsatser
- Genomslag för jämställdhet
- Öppnare säkerhetsråd
- Samarbete med regionala organisationer.

I skrivelsen anges att ytterligare tematiska prioriteringar tillkom under tiden i rådet, t.ex. skyddet av sjukvård i väpnad konflikt. Även barn och väpnad konflikt är en tematisk fråga som har lyfts fram av regeringen. Utskottet informerades den 8 december 2016 om programmet av utrikesrådet Anna-Karin Eneström, UD. I betänkande 2017/18:UU11 noterade utskottet dessa prioriteringar och underströk vikten av att Sverige fortsätter att vara en kritisk vän till FN och en stark röst för ett mer effektivt och transparent FN.

I skrivelsen framhålls att utgångspunkten för Sveriges säkerhetsråds-medlemskap var att värna och främja FN:s grundtanke om samarbete för internationell fred och säkerhet. Sverige skulle vidare sträva efter att bidra till att säkerhetsrådet tog ansvar för sin huvuduppgift att upprätthålla internationell fred och säkerhet genom att Sverige skulle vara en principfast, ansvarsfull, dialoginriktad, öppen och lösningsorienterad medlem. Skrivelsen består till stor del av en genomgång av de olika geografiska och tematiska frågor som har diskuterats under medlemskapet, inklusive det svenska agerandet i de olika frågorna. Det finns även redogörelser för s.k. subsidiära organ, de svenska ordförandeskapen, den utåtriktade verksamheten och utrikesförvaltningens arbetsformer. Skrivelsen innehåller slutligen en mer övergripande beskrivning av resultaten av medlemskapet i säkerhetsrådet, den uppföljning som har gjorts av regeringen och en framåtblick. Detta innefattar även lärdomar för utrikesförvaltningen.

Utskottet vill tydliggöra att detta betänkande inte är avsett att vara en fullständig genomgång eller utvärdering av det svenska agerandet under medlemskapet utan att det mot bakgrund av motionsyrkandena fokuserar på ett antal övergripande frågor och några av de tematiska och geografiska frågor som behandlades under medlemskapet. Enligt utskottet är riksdagens behandling av skrivelsen och motionerna genom detta betänkande ett led i utvärderingen av medlemskapet. Utskottet anser att det är naturligt att regeringen redovisar arbetet i säkerhetsrådet i en skrivelse till riksdagen men att skrivelsen behöver kompletteras med en oberoende utvärdering för att granska Sveriges arbete och inflytande i säkerhetsrådet. Utskottet ser behov av en oberoende utvärdering som är fristående från regeringen och som görs av meriterade forskare eller andra som självständigt kan utvärdera resultaten av det svenska medlemskapet under 2017 och 2018 och försöka bedöma vilka de bestående resultaten har blivit. En sådan utvärdering vore även av nytta inför eventuella framtida medlemskap i säkerhetsrådet och för andra nordiska länder och EU-medlemmar som söker en plats i säkerhetsrådet. En sådan utvärdering bör samtidigt ha i beaktande den ökande skepsisen mot gemensamma och

multilaterala lösningar, de låsningar och formella och informella hinder som finns i säkerhetsrådet för att hantera vissa frågor och de förutsättningar som finns för ett mindre land som Sverige att påverka, som beskrivs tidigare i betänkandet. Utskottet konstaterar att regeringen ställer sig positiv till en oberoende och fristående utvärdering av medlemskapet i säkerhetsrådet. Olika möjligheter för utskottet att initiera en sådan utvärdering har undersökts men utskottet konstaterar att detta inte har kunnat komma till stånd.

Utskottet konstaterar att KU har granskat kostnaderna för kampanjarbetet i betänkande 2016/17:KU20. I skrivelsen anges att kostnaderna för Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd ska redovisas så snart arbetet med att sammanställa dem är slutfört. Utskottet mottog den 21 maj 2019 en sammanställning från UD av särskilda kostnader avseende Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2017 föreslog att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. tillförs 19,5 miljoner kronor 2017 och 39 miljoner kronor 2018 för insatser relaterade till det svenska medlemskapet i FN:s säkerhetsråd som stärker regeringens arbete med fredsdiplomati, kvinnors aktiva deltagande i fredsprocesser, folkrätt och mänskliga rättigheter, för att förebygga och hindra återfall i konflikter. Utskottet noterade detta i sitt yttrande 2016/17:UU2y och riksdagen biföll regeringen förslag (bet. 2016/17:KU1, rskr. 2016/17:72). Utskottet konstaterar att det arbete som har genomförts med koppling till medlemskapet i säkerhetsrådet inom ramen för den ordinarie verksamheten på UD och utlandsmyndigheterna inte särredovisas och därmed inte ingår i sammanställningen från den 21 maj. Av sammanställningen framgår att den totala kostnaden för medlemskapet som hänförs till Regeringskansliets anslag inom utgiftsområde 1 var ca 65 miljoner kronor under perioden september 2016 t.o.m. december 2018. Det framgår vidare att de 58,5 miljoner kronor som tilldelades Regeringskansliet i budgetpropositionen för 2017 fördelades till Utrikesdepartementet med 29,25 miljoner kronor per år för 2017 och 2018. Av sammanställningen framgår även att projektmedel om ca 18 miljoner kronor inom utgiftsområde 5 och 7 kan hänföras till satsningar som har genomförts med anledning av Sveriges plats i säkerhetsrådet.

Med hänvisning till vad utskottet anför ovan om utvärdering och kostnaderna för säkerhetsrådet anser utskottet att regeringen bör initiera en oberoende och fristående utvärdering av resultatet av och kostnaderna för medlemskapet i säkerhetsrådet 2017–2018. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Detta innebär att utskottet tillstyrker motion 2018/19:3090 (C, L) yrkande 1 och avstyrker motionerna 2018/19:2903 (M) yrkande 17 i denna del, 2018/19:3089 (KD) yrkande 1, 2018/19:3090 (C, L) yrkande 2 i denna del och 2018/19:3091 (M) yrkande 2.

Kvinnor, fred och säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvinnor, fred och säkerhet.

Jämför reservation 6 (M), 7 (SD), 8 (C, L) och 9 (KD) samt det särskilda yttrandet (C).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver läget för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet och de målsättningar som Sverige hade på området. Vidare beskrivs hur Sverige har arbetat för att integrera agendan och ett jämställdhetsperspektiv på olika sätt under medlemskapstiden. Även arbetet mot sexuellt och könsbaserat våld och arbetet i den informella expertgruppen om kvinnor, fred och säkerhet beskrivs.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 framför Sverigedemokraterna att regeringen, under den period som Sverige sitter i säkerhetsrådet, bör ta initiativ till en reform av FN:s interna regler om skydd för visselblåsare, tvistlösningsmekanismen mellan FN och dess personal, systemet för utvärdering och revision och möjligheterna att lagföra personer som begår brott under FN-tjänstgöring.

Kristdemokraterna framför i kommittémotion 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16 att Sverige ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i det freds- och det planeringsarbete som inleds efter att ett fredsavtal har kommit på plats. Motionären understryker vikten av att Sverige ska verka för att visselblåsare ska kunna agera när de stöter på felaktigheter i FN och att det krävs kraftfulla åtgärder för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter världen över.

Centerpartiet anför i kommittémotion 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 vikten av att FN med kraft ska intensifiera arbetet med att motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt att se till att förövarna ställs till svars. I motion 2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 anför att Sverige bör verka för att kvinnors frihet och rättigheter stärks och säkerställs runt om i världen och att FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter genomförs i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. I kommittémotion 2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 uttrycks bl.a. att regeringens insatser när det gäller området kvinnor, fred och säkerhet inte har fått hållbara och långsiktiga resultat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det nästa år är 20 år sedan säkerhetsrådet antog resolution 1325. Sju efterföljande resolutioner har därefter antagits. Tillsammans utgör de åtta resolutionerna FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionerna slår fast att kvinnors ökade deltagande i att förebygga, hantera och lösa konflikter samt i fredsbyggande och återuppbyggande efter konflikt är en förutsättning för att uppnå hållbar internationell fred och säkerhet. Resolutionerna uppmärksammar behovet av att utgå från kvinnors och mäns och flickors och pojkars olika behov och perspektiv i arbetet med att hantera och lösa väpnade konflikter och för att bättre skydda kvinnor och flickor mot våld och konflikters verkningar. Resolutionerna fördömer konfliktrelaterat sexuellt våld och understryker staternas ansvar att motverka straffrihet för sådant våld som utgör brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Resolutionerna bekräftar även att jämställdhet är en viktig del i att bygga fredliga samhällen, vilket innebär att satsningar på kvinnors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är en viktig del i att förebygga konflikter.

Utskottet noterar att jämställdhet var en del av den s.k. bottenplattan under Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet, vilket innebar en ambition att utgå i från och integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla frågor, verksamheter och arbetsformer inom rådet. Utöver detta var kvinnor, fred och konflikt en tematisk prioritering och Sverige var ordförande i säkerhetsrådets informella expertgrupp om kvinnor, fred och säkerhet. Enligt skrivelsen har Sverige på ett systematiskt sätt verkat för att integrera perspektivet kvinnor, fred och bl.a. genom krav på ökad rapportering och skrivningar i resolutioner som introducerade eller förstärkte uppdraget för FN-insatser att verka för agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Dessutom bjöd Sverige in representanter för kvinnoorganisationer under sina ordförandeskap och verkade för att andra ordförande skulle göra detsamma.

Utskottet har vid flera tillfällen framhållit vikten av bl.a. resolution 1325 och 1820, delar regeringens målsättning att verka för ett bättre genomslag för agendan i FN:s arbete i fält och beklagar att det fortfarande finns brister på området. Den globala utvärdering som gjordes av genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet visade bl.a. att samordningen behöver förbättras mellan olika FN-organ i fält och att det fanns brister i kunskapen om hur ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i olika delar av FN-insatserna. Även det fördjupningsarbete som UD gjorde under våren och sommaren 2018 tillsammans med Sida och Folke Bernadotteakademien med bidrag från organisationen Kvinna till Kvinna visade på utmaningar och brister med genomförandet i fält.

Det är enligt utskottet av största vikt att arbetet med att främja perspektivet kvinnor, fred och säkerhet följs upp även efter det svenska medlemskapet. Utskottet konstaterar att Sverige formulerade rekommendationer om hur FN kan ta arbetet med agendan för kvinnor, fred och säkerhet vidare som överlämnades till FN:s generalsekreterare. Utskottet konstaterar även att

Sverige genomförde överlämningskonsultationer med de inkommande rådsmedlemmarna, att UD har gjort en intern genomgång över hur arbetet med agendan kan tas vidare inom andra forum och att den tyske utrikesministern har aviserat att Tyskland avser att fortsätta Sveriges ansträngningar för att driva frågan om kvinnor, fred och säkerhet.

Utskottet konstaterar att sexuellt och könsbaserat våld i konflikt är ett frågekomplex som är nära förbundet med dagordningen för kvinnor, fred och säkerhet. Frågan om sexuella övergrepp som begås av FN-utsända behandlades av utskottet i betänkande 2017/18:UU8. Där konstaterade utskottet att absolut nolltolerans måste råda gentemot sexuella övergrepp och utnyttjande som begås av fredsbevarande personal, såväl uniformerad som civil. FN och dess medlemsstater får aldrig uppfattas sakna handlingskraft eller adekvata mekanismer för att ställa ansvariga till svars, oavsett vilka förövarna är. Sverige ska verka för att förebyggande åtgärder vidtas, liksom uppmuntra rapportering samt visseblåsare och främja skydd av dessa. Utskottet konstaterar att Sverige under medlemskapet arbetade för ett tydligare och starkare engagemang från FN och säkerhetsrådet i dessa frågor, bl.a. genom att få till stånd särskilda listningskriterier för sexuellt och könsbaserat våld i sanktionsregimerna för Centralafrikanska rubriken, Sydsudan och Libyen. Utskottet anser att Sverige även i fortsättningen bör hålla en hög profil i frågan om nolltolerans när det gäller sexuellt utnyttjande och exploatering i FN-sammanhang. Utskottet ser positivt på att en strategi för nolltolerans mot övergrepp som begås av FN-personal ingår som en del i generalsekreterarens reformagenda. Utskottet välkomnar även att FN har ställt krav på att alla nationer ska bidra med minst 15 procent kvinnor till befattningar som stabsofficerare och observatörer i FN-insatser samt att genusrådgivare tillförs i alla insatser.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1366 (SD) yrkande 5, 2018/19:2777 (KD) yrkandena 14–16, 2018/19:2859 (C) yrkande 14, 2018/19:2903 (M) yrkande 5 och 2018/19:3090 (C, L) yrkande 2 i denna del.

Barn och väpnad konflikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om barn och väpnad konflikt.
Jämför reservation 10 (V).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver regeringens arbete som ordförande för arbetsgruppen för barn och konflikt, som är ett formellt underorgan till säkerhetsrådet som bl.a. har uppdraget att behandla rapporter om särskilda landsituationer och rekommendera åtgärder. Vidare beskrivs det bredare arbete som gjordes när

det gäller barn och konflikt i säkerhetsrådet och vilka produkter som säkerhetsrådet antog på området. Slutligen redogörs också för de s.k. barnsamråd som Sverige organiserade runt om i världen tillsammans med FN:s barnfond (Unicef).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2018/19:407 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 7 att Sverige bör arbeta för att alla internationella insatser inkluderar barnskyddsrådgivare, utöva påtryckningar internationellt för att stoppa all användning av barnsoldater och verka för att införa och stödja program för återanpassning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att krig och väpnade konflikter för med sig förödande konsekvenser för både individer och hela samhällen och att de som är mest skyddslösa i en konflikt är barn. Över 350 miljoner barn runt om i världen är i dag påverkade av väpnade konflikter och 125 miljoner barn är direkt drabbade. Krig och konflikt tvingar även många barn på flykt.

Utskottet konstaterar att barn och konflikt var en prioriterad fråga för Sverige under ordförandeskapet. Fyra underprioriteringar identifierades av regeringen tillsammans med barnrättsorganisationer: genomförande av FN:s agenda för barn och väpnad konflikt (den s.k. CAAC-agendan) med målet att skydda barn från väpnade konflikter och ställa förövare till svars, barns möjligheter att göra sin röst hörd, barns rätt till utbildning och barns rätt till hälsa, inklusive psykisk hälsa.

Utskottet vill påminna om att FN:s barnkonvention antogs 1989 och trädde i kraft året därpå. Konventionen föreskriver att barnets bästa ska sättas i första rummet vid alla åtgärder som rör barn, och det klargörs att barn ska ha rätten att komma till tals i frågor och beslut som rör barnet. Utskottet påminner även om att Sverige var en pådrivande och konstruktiv kraft i samband med utarbetandet av barnkonventionen och att barnkonventionen numera är inkorporerad i svensk lagstiftning (bet. 2017/18:SoU25, rskr. 2017/18:389).

Liksom i betänkande 2016/17:UU15 vill utskottet framföra att Sveriges långsiktiga mål när det gäller barnets rättigheter måste vara att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling, trygghet, delaktighet och inflytande. I linje med detta har Sverige under medlemskapet arbetat för att stärka arbetsgruppen för barn och konflikt och öka fältperspektivet, främja barnperspektivet i stort och sett till att ett barnperspektiv även integrerades bl.a. i rådets geografiska diskussioner. Säkerhetsrådet antog under medlemskapsperioden resolution 2427 (2018) där Sverige var s.k. pennhållare. Utskottet vill lyfta fram att det är första gången som en resolution från säkerhetsrådet innehåller den centrala principen att barn i första hand ska behandlas som offer. Resolutionen lyfter fram vikten av att frågor som rör

skydd av barn och barns rättigheter, välbefinnande och delaktighet integreras i fredsprocesser och återuppbyggnad efter konflikter. Det är vidare välkommet att kopplingen mellan att värna barns rättigheter och konfliktförebyggande lyfts fram i resolutionen i linje med strategin för hållbar fred som regeringen antog den 24 augusti 2017. Utskottet vill betona att resolutionens skrivningar om ansvarsskyldighet för alla brott som begås mot barn i väpnade konflikter måste efterföljas. Utskottet ser även positivt på att praktiska riktlinjer för hur barnfrågor ska integreras i medling och fredsprocesser tas fram samt skrivningarna i resolution 2427 om behovet av att även ta hänsyn till barnens åsikter. Regeringens initiativ att arrangera s.k. barnsamråd runt om i världen som sedan gav underlag för arbetet i säkerhetsrådet är ett exempel på detta. Resolutionen erkänner även vikten av att flickor och pojkar som lever i konfliktdrabbade områden får tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård, även psykisk vård, och kopplar ihop agendan för barn och väpnad konflikt med de globala målen för hållbar utveckling. Den innehåller även ett omfattande ramverk för återintegrering.

Utskottet konstaterar till sist att flera av de frågor som behandlas under rubriken Kvinnor, fred och säkerhet även är relevanta för barn.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motion 2018/19:407 (V) yrkandena 2 och 7.

Fredsprocessen i Mellanöstern m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. konflikten i Israel och Palestina och situationen i Libanon.

Jämför reservation 11 (M), 12 (SD), 13 (KD) och 14 (SD, KD).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver viktigare händelser i Israel och Palestina och säkerhetsrådets arbete när det gäller konflikten samt redogör för Sveriges agerande inom ramen för olika processer som har bäring på konflikten under medlemskapet. Vidare redogör skrivelsen för svenska positioner i vissa frågor.

Motionerna

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 att Sverige inte bör betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim. I yrkande 3 ställer sig motionärerna bakom principerna för en tvåstatslösning om det kan lösa konflikten och leda till långsiktig fred. Vidare anser motionärerna att Sverige bör ställa krav på den palestinska myndigheten och PLO (yrkande 4). Motionärerna vill vidare att Sverige formellt erkänner Jerusalem som Israels huvudstad (yrkande 6).

Samma ståndpunkt framförs i motion 2018/19:15 av Björn Söder (SD) yrkande 1. Kristdemokraterna framför i kommittémotion 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 22 att Sverige bör återupprätta relationen med Israel. I kommittémotion 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5 framförs att Sverige borde ha agerat i säkerhetsrådet för att lyfta fram Hamas roll och ansvar för konflikten mellan Israel och Palestina i samband med oroligheterna i Gaza. I yrkande 6 anser motionärerna att Sverige bl.a. borde ha tagit initiativ till att ge FN:s insats i Libanon (Unifil) en mer proaktiv roll gentemot Hizbullah. Moderaterna framför i kommittémotion 2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 bl.a. att Sverige bör ha en balanserad och förutsägbar hållning i konflikten mellan Israel och Palestina som möjliggör konstruktiva samtal med båda parter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att säkerhetsrådet regelbundet diskuterar situationen i Mellanöstern. Sveriges utgångspunkter var enligt skrivelsen att som rådsmedlem värna FN:s och EU:s etablerade politik för ett slut på ockupationen samt en tvåstatslösning baserad på folkrätten, FN-resolutioner och tidigare överenskommelser.

Utskottet vill lyfta fram EU:s roll i fredsprocessen i Mellanöstern, även i FN-kontexten. EU antog i juli 2014 rådsslutsatser om bl.a. parametrarna för fredsförhandlingar. Slutsatserna bygger bl.a. på de rådsslutsatser som antogs under Sveriges ordförandeskap i EU 2009. I slutsatserna från juli 2014 anges bl.a. att en hållbar lösning måste baseras på relevanta säkerhetsråds-resolutioner, Madridprinciperna, den s.k. färdplanen, det arabiska fredsinitiativet och förutvarande avtal mellan parterna och resultera i att Israel och ett oberoende, demokratiskt, sammanhängande, suveränt och livskraftigt Palestina lever sida vid sida i fred och säkerhet i ett tillstånd av ömsesidigt erkännande. EU betonar att tvåstatslösningen ska baseras på 1967 års gränser, och det framhålls i slutsatserna att EU inte kommer att erkänna förändringar av dessa gränser, såvida inte sådana överenskommit mellan parterna. Utskottet konstaterar att dessa utgångspunkter även är viktiga att framhålla i förhållande till den fredsplan för konflikten som USA:s president Donald Trump har aviserat. Utskottet välkomnar att EU-medlemmarna i säkerhetsrådet gjorde flera gemensamma uttalanden i frågor där rådet inte kunde enas.

Enligt skrivelsen verkade Sverige för att säkerhetsrådet skulle axla sitt ansvar för att finna en lösning på konflikten och blåsa liv i fredsprocessen samtidigt som säkerhetsrådets hantering av konflikten under det svenska medlemskapet i hög grad påverkades av USA:s agerande och att USA fattade ett antal beslut som föregrep en framförhandlad lösning av konflikten. En bärande målsättning för Sverige blev enligt skrivelsen därmed att behålla frågan om en lösning på konflikten på dagordningen. Utskottet välkomnade i betänkande 2017/18:UU14 antagandet av säkerhetsrådets resolution 2334

(2016) från december 2016 som var den första resolution om fredsprocessen som säkerhetsrådet kunde enas om på över åtta år. Resolutionen uttrycker bl.a. stöd för förnyade förhandlingar för att uppnå en rättvis och hållbar fred i Mellanöstern på basis av relevanta säkerhetsrådsresolutioner, de s.k. Madridprinciperna, det arabiska fredsinitiativet från 2002 och vägkartan från den s.k. kvartetten (FN, EU, USA och Ryssland). Utskottet står fortfarande bakom resolutionen och beklagar att USA under Trump-administrationen aktivt har arbetat för att motverka referenser till resolutionen. Utskottet beklagar även att inga framsteg för fredsprocessen kunde konstateras under 2017–2018 utan att situationen snarare har blivit värre. Utskottet betonar att det är viktigt att ha en bred och djup dialog med både Israel och Palestina för att på så sätt främja ett återupptagande av fredsprocessen.

Utskottet framhåller att våldsamheter är ett av de främsta hindren för att lösa konflikten och konstaterar att FN, EU och Sverige konsekvent och regelbundet till fullo tar avstånd från både terrorism och oproportionerligt våld. Utskottet påminner om att den s.k. kvartetten efter det palestinska parlamentsvalet 2006, som vanns av Hamas, slog fast att en palestinsk regering måste erkänna staten Israels rätt att existera, ställa sig bakom alla avtal mellan Israel och PLO samt avsäga sig våld som medel för att uppnå politiska mål. Denna politik har därefter bekräftats vid upprepade tillfällen av EU och av FN i säkerhetsrådsresolution 2334 (2016). Utskottet konstaterar, liksom i betänkande 2017/18:UU14, att denna politik ligger fast och utgör en grund som den inompalestinska försoningsprocessen och alla palestinska regeringar måste förhålla sig till. Utskottet konstaterar att den inompalestinska försoningsprocessen är av stor vikt för att meningsfulla fredsförhandlingar ska kunna återupptas. Utskottet konstaterar i detta sammanhang även att EU:s beslut från april 2006 om en icke-kontaktspolitik med Hamas kvarstår och att EU-domstolen i juli 2017 beslutade att Hamas ska stå kvar på EU:s terroristförteckning. Utskottet vill framhålla vikten av att de palestinska parterna försonas bakom PLO:s principer som ligger i linje med kvartettens och EU:s krav.

Utskottet beklagar att det har skett en kraftig expansion av israeliska bosättningar. Utskottet konstaterar i likhet med i betänkande 2017/18:UU14 att bosättningsexpansionen och konstruktionen av separationsbarriären på ockuperat område är folkrättsvidriga och måste upphöra. Bosättningarna strider mot FN:s säkerhetsrådsresolutioner, bl.a. 2334 (2016) där Israel uppmanas att omedelbart upphöra med alla bosättningsaktiviteter och förstörandet av palestinier hem m.m. Även EU:s rådsslutsatser från 2014 uppmanar Israel att upphöra med bosättningsexpansionen, inklusive i östra Jerusalem. Utskottet framhåller att bosättningsexpansionen är ett hot mot tvåstatslösningen. Utskottet vidhåller sin uppfattning att Israels rätt till säkerhet måste tryggas men att detta inte får ske i strid med folkrätten. Utskottet framhåller vikten av att regeringen fortsätter att arbeta aktivt för att skapa bättre förutsättningar för en resultatriktad fredsprocess.

Utskottet beklagade i betänkande 2017/18:UU14 djupt det amerikanska uttalandet i december 2017 om Jerusalem som Israels huvudstad och planerna på att flytta den amerikanska ambassaden dit och konstaterar att denna fråga diskuterades i säkerhetsrådet vid flera tillfällen under 2017. Utskottet konstaterar att säkerhetsrådet framhållit detsamma senast i resolution 2334 (2016) och att även EU är tydligt i sin syn på Jerusalem som en separat enhet och som framtida huvudstad för två stater. Utskottet konstaterar att FN har gett Jerusalem en särskild status och att säkerhetsrådet har uppmanat världssamfundet att respektera denna. Utskottet anförde även att det amerikanska uttalandet riskerade att leda till ökad instabilitet i en redan orolig region och få långvariga strategiska konsekvenser för fredsprocessen. Utskottet kan dessvärre konstatera att invigningen av den amerikanska ambassaden den 14 maj 2018 ledde till omfattande sammandrabbningar. Utskottet anser att alla slutstatusfrågor, inklusive Jerusalems status, måste lösas genom förhandlingar mellan parterna och inte genom unilateralt agerande. Utskottet konstaterar vidare att USA i december 2017 valde att för första gången på sex år använda sitt veto, vilket skedde i en omröstning om Jerusalems status där enbart USA röstade emot.

Utskottet noterar att hanteringen av den israelisk-palestinska konflikten under 2018 även präglades av de oroligheter som ägde rum vid gränsen till Gaza och beklagar säkerhetsrådets oförmåga att gemensamt uttala sig om händelserna. Även den humanitära krisen i Gaza stod i fokus under 2018. Utskottet konstaterar att det fortsätter att råda ett akut krisläge i Gaza med betydande humanitära behov. FN:s säkerhetsråd har i resolution 1860 (2009) uttalat stöd för ett oinskränkt humanitärt tillträde till Gaza och även framhållit vikten av att Gazas gränsövergångar öppnas. Utskottet instämmer i detta och framhåller vikten av att Gaza tillåts att både exportera och importera varor och att det humanitära tillträdet till Gaza respekteras i linje med internationell humanitär rätt. Utskottet ser med oro på USA:s minskade och sedan uteblivna stöd till FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (Unrwa), bl.a. mot bakgrund av Unrwas betydelse för den politiska processen i Gaza och inompalestinsk försoning. Minskad finansiering till Unrwa riskerar att få både humanitära och politiska konsekvenser i regionen. Utskottet uppmanade därför regeringen i betänkande 2017/18:UU14 att i bl.a. FN:s säkerhetsråd fortsätta att understryka vikten av att Unrwas finansiering säkras för att mandatet ska kunna genomföras och välkomnar att Sverige under medlemskapet värnade den roll som Unrwa har som humanitär aktör. Utskottet noterar även att Sverige tillsammans med andra länder har tagit olika initiativ för att mobilisera stöd och finansiering, t.ex. den strategiska ministerdialog som anordnades tillsammans med Jordanien den 12 april 2019.

När det gäller ett yrkande om FN-styrkan i Libanon (Unifil) konstaterar utskottet att Libanon har stärkt de demokratiska institutionerna och processerna under de senaste åren men att situationen i landet i hög utsträckning påverkas av oroligheterna och dynamiken i övriga Mellanöstern. Utskottet konstaterar att Sverige i säkerhetsrådet har strävat efter att verka för

ett mer aktivt konfliktförebyggande arbete i Libanon samt för stöd för stabilitet och den politiska processen, inklusive kvinnors deltagande. Unifils uppgift består bl.a. i att övervaka den s.k. blå linjen mellan Israel och Libanon och stödja den libanesiska arméns återetablering i södra Libanon. Insatsen förlängdes senast i augusti 2018 genom resolution 2433. Resolutionen uttrycker även stöd för Libanons territoriella integritet, suveränitet och politiska oberoende. Utskottet konstaterar att merparten av medlemmarna motsatte sig USA:s förslag om att Unifil skulle ha en mer proaktiv verksamhet gentemot Hizbullah. Utskottet noterar att FN:s säkerhetsråd beslutade om sanktioner mot Libanon genom resolution 1701 (2006) med anledning av kriget i Libanon mellan Hizbullah och Israel sommaren 2006. Sanktionerna innefattar ett partiellt vapenembargo förenat med ett förbud mot tillhandahållande av tekniskt bistånd med anknytning till vapenexport. De militära delarna av Hizbullah finns även uppsatta på EU:s terroristförteckning.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motionerna 2018/19:15 (SD) yrkande 1, 2018/19:1367 (SD) yrkandena 2–4 och 6, 2018/19:2777 (KD) yrkande 22, 2018/19:3089 (KD) yrkandena 5 och 6 samt 2018/19:3091 (M) yrkande 1 i denna del.

Irak och Syrien

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om situationen i Irak och Syrien, bl.a. vad gäller erkännande av folkmord, en internationell ad hoc-tribunal för brott begångna av IS och minoriteters situation.

Jämför reservation 15 (SD), 16 (KD) och 17 (SD, KD).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver politiska händelser i Irak under perioden, de diskussioner som säkerhetsrådet har haft om Irak och vilka överenskommelser som har gjorts i rådet. Därtill beskrivs Sveriges ståndpunkter och agerande i vissa frågor. När det gäller situationen i Syrien beskrivs den aktuella händelseutvecklingen och de många diskussioner som har förts utan att någon samsyn har kunnat nås i flera frågor. Skrivelsen redogör för de s.k. tre spår som diskussionerna om Syrien har följt i rådet: det humanitära spåret, det politiska spåret och kemvapensspåret. Det redogörs även för hur Sverige har agerat i rådet inom ramen för de tre spåren. I skrivelsen finns även ett stycke som rör frågan om ansvarsutkrävande på en mer övergripande nivå.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:1368 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anser Sverigedemokraterna att Sverige med anledning av resolution 2091 bör

erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som folkmord. Kristdemokraterna vill i kommittémotion 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 10 att Sverige erkänner folkmordet 2014 på kristna folkgrupper och yazidier i Irak. I kommittémotion 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4 anser motionärerna att regeringen borde ha agerat för en internationell ad hoc-tribunal för de brott som IS har begått. I yrkande 8 anser Kristdemokraterna att Sverige borde ha tagit tydligare ställning för USA:s, Storbritanniens och Frankrikes agerande i samband med kemvapenattackerna i Khan Sheikhoun och Douma.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 11 att Sverige i ett internationellt sammanhang bör intensifiera sina insatser och verka för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som är hotade i Syrien och Irak. Motionären framför vidare i yrkandena 12–14 att Sverige bör visa sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna i Irak och Syrien, vidta åtgärder för att upprätta en säker zon inom regionen och öka de humanitära insatserna för dessa grupper. I kommittémotion 2018/19:1380 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anser Sverigedemokraterna att Sverige bör verka för mer självstyre i kurddominerade områden i Syrien, Turkiet och Iran (yrkande 2). Vidare bör Sverige verka för att de grundläggande mänskliga rättigheterna för dessa grupper respekteras och att stödet utökas (yrkandena 3 och 4). Motionärerna anför vidare att Sverige bör stödja bevarandet av identiteten för Nineveslättens invånare samt bistå områdets självförsvarsstyrkor (yrkandena 5 och 7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sveriges tid i säkerhetsrådet i stor utsträckning präglades av diskussioner om Syrien. Konflikten i Syrien är nu inne på sitt nionde år. Trots att stridigheterna har minskat i omfattning fortsätter de och civilbefolkningen får bära bördan i form av civila dödsoffer och en mycket ansträngd humanitär situation. Diskussionerna om Syrien i säkerhetsrådet följde tre s.k. spår: kemvapenspåret, det humanitära spåret och det politiska spåret. Utskottet konstaterar att de enda resolutioner som har kunnat antas under Sveriges medlemskapstid handlade om humanitärt tillträde och att Sverige var s.k. pennhållare till båda dessa resolutioner tillsammans med andra länder. Utskottet ser med stark oro på den humanitära situationen och lyfter fram vikten av att det internationella samfundet bidrar till de humanitära appellerna. Utskottet betonar vidare vikten av att den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna respekteras och fördömer alla attacker och övergrepp och allt våld mot civilbefolkningen. Utskottet betonar liksom i betänkande 2017/18:UU14 vikten av att alla parter i Syrien och relevanta regionala aktörer arbetar för att förverkliga en politisk lösning som i enlighet med säkerhetsrådets resolution 2254 (2015) uppfyller det syriska folkets legitima aspirationer och bevarar Syriens sammanhållning, oberoende och territoriella integritet.

Under Sveriges medlemskap i rådet inkom flera rapporter om kemvapenattacker i Syrien. Utskottet konstaterar att rådet hanterar frågan om avveckling av det syriska kärnvapenprogrammet enligt resolution 2118 (2013). Resolutionen baseras på överenskommelsen om att helt avveckla Syriens kemvapenprogram efter kemvapenattacken i Ghouta i augusti 2013. Enligt utskottet är det av stor vikt att utreda de påstådda fallen av användning av kemvapen i Syrien, och utskottet beklagar att Ryssland vid upprepade tillfällen använde sitt veto och att rådet därmed inte har kunnat enas om ansvarsutkrävande för attackerna. Vidare beklagar utskottet att säkerhetsrådet inte heller kunde förlänga den gemensamma undersökningsmekanismen (Joint Investigative Mechanism) mellan FN och Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) som inrättades för att identifiera förövarna av kemvapenattacker. Utskottet anser att användningen av kemvapen i Syrien utgör ett grovt brott mot folkrätten och ett allvarligt hot mot internationell fred och säkerhet samt att ansvarsutkrävande bör ske oavsett vem som har begått attacken och i linje med folkrätten och med respekt för FN-stadgan.

Utskottet vill framhålla att FN spelar en viktig roll i Irak, både genom säkerhetsrådet och genom FN:s politiska mission i Irak (United Nations Assistance Mission for Iraq, Unami). När Sveriges medlemskap inleddes stod den väpnade konflikten med Daesh inledningsvis på agendan. Därefter utropade den irakiska regeringen i december 2017 seger över Daesh i Irak. FN ledde en omfattande humanitär operation i kölvattnet av återtagandet av territorium från Daesh. Det politiska läget i regionen inverkar även på stabiliteten i Irak. Utskottet konstaterar att den inrikespolitiska situationen i Irak fortsätter att vara komplex och att politiska spänningar förekommer mellan olika etniska och konfessionella grupper. Den 12 maj 2018 hölls parlamentsval i landet. Den shiitisk-nationalistiska Saironkoalitionen ledd av den tidigare milisledaren Muqtada al-Sadr fick flest röster. Den 2 oktober utsågs den kurdiske politikern Barham Saleh till ny president i Irak och den shiitiska tidigare oljeministern Adel Abdul Mahdi bildade regering senare samma månad.

Utskottet anser liksom regeringen att ett mer aktivt konfliktförebyggande arbete från säkerhetsrådets sida i Irak bör uppmärksammas. Den nya irakiska regeringen har en stor uppgift framför sig när det gäller att stabilisera och ena landet. Enligt utskottet bör fokus bl.a. ligga på försoning och återuppbyggnad, särskilt i de områden som dominerades av Daesh, och på att hantera de bakomliggande problemen till konflikten i Irak. Fördelningen av inflytande mellan olika etniska och religiösa grupper är central. Att alla grupper, inte minst minoriteter, känner sig inkluderade och delaktiga i landets styre är en nyckel till ett demokratiskt, sammanhållet och långsiktigt stabilt Irak. En annan avgörande del för utvecklingen av Irak är återvändandet av internflyktingar. Om dessa problem inte hanteras finns det en risk för ytterligare instabilitet.

Utskottet konstaterar att samstämmiga rapporter vittnar om Daeshs grova, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och

den internationella humanitära rätten i både Irak och Syrien, inklusive när det gäller övergrepp mot minoriteter. Utskottet fördömer de övergrepp som har begåtts mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten i Irak och Syrien. Utskottet noterar att regeringen enligt skrivelsen har drivit frågan om mänskliga rättigheter och minoriteters rättigheter i FN:s säkerhetsråd, t.ex. när det gäller utkrävande av ansvar för eventuella brott som har begåtts av Daesh. Av skrivelsen framgår att Sverige var medförslagsställare till FN:s säkerhetsrådsresolution 2379 (2017) som specifikt omnämner människorättsöverträdelser med religiösa eller etniska förtecken. Enligt resolutionen får FN:s generalsekreterare i uppdrag att inrätta ett undersökningsteam för bevisinsamling i Irak som ska ledas av en särskild rådgivare (Unitad). Gruppen ges även globalt mandat att främja ansvarsutkrävande för brott som Daesh misstänkts ha begått. Utskottet vill liksom regeringen framhålla att bevisning som samlats in av utredningsgruppen inte får användas i åtal som kan leda till dödsstraff. Utskottet välkomnar även det arbete som utförs av den internationella, opartiska och oberoende mekanism för Syrien (IIIM) som FN:s generalförsamling beslutade om i december 2016. Mekanismen ska samla in bevis på brott mot folkrätten och förbereda underlag för rättsprocesser.

När det gäller frågan om folkmord noterar utskottet att olika organ och instanser har uttalat sig i frågan. FN:s säkerhetsråd konstaterar bl.a. i resolution 2393 (2017) att vissa av de handlingar som har begåtts i Syrien kan röra sig om krigsbrott eller brott mot mänskligheten. FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) etablerade en oberoende utredningskommission för Syrien i augusti 2011. Kommissionen har sedan dess sammanställt ett antal rapporter som dokumenterar övergreppen i Syrien. I en rapport som kommissionen publicerade den 16 juni 2016 beskrivs de omfattande övergreppen på yazidier som folkmord. MR-rådet har i flera resolutioner uttalat att brott mot mänskligheten och krigsbrott sannolikt har begåtts i Syrien (t.ex. resolution 36/20 från september 2017). Europaparlamentet antog den 4 februari 2016 en resolution som slår fast att Daeshs systematiska övergrepp mot personer som tillhör minoriteter ska klassas som krigsbrott, brott mot mänskligheten och folkmord. EU konstaterar i sin strategi för Irak från januari 2018 att de kränkningar av lokalbefolkningars och minoriteters mänskliga rättigheter som har skett under konflikten sannolikt rör sig om brott mot mänskligheten.

Utskottet påminner om sitt ställningstagande, senast i betänkande 2017/18:UU14, att det i princip inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden. Utskottets principiella uppfattning är alltså att det är genom forskning, fri debatt och rättsliga prövningar som det avgörs hur historiska händelser och förlopp ska definieras. Utskottet välkomnar att EU och Sverige konsekvent har uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till ICC, i de delar som faller under ICC:s jurisdiktion, och aktivt uppmanar Irak att ansluta sig till Romstadgan. Utskottet framhåller vikten av ansvarsutkrävande för de fruktansvärda övergrepp som Daesh har begått och beklagar det motstånd som

har funnits i rådet när det gäller Syrien och att inget beslut om hänskjutande har kunnat fattas. Att förövare ställs inför rätta är en grundläggande förutsättning för att tillförsäkra rättvisa och upprättelse för dem som har fallit offer för övergrepp, för att förebygga att dessa brott begås igen och för att skapa förutsättningar för hållbar fred i både Syrien och Irak. Utskottet understryker vikten av att Sverige fortsätter att med kraft driva frågan om ansvarutkrävande i Syrien så att rättvisa kan skipas när kriget i Syrien är över och noterar att regeringen har påbörjat sonderingar med likasinnade om möjligheterna till ett alternativt tillvägagångssätt, inklusive möjligheten att inrätta en internationell tribunal eller liknande som komplement till nationell lagföring. Utskottet vill tillägga att även svenska domstolar har en långtgående behörighet att pröva brott mot folkrätten, såsom folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten men även terroristbrott oavsett var de har begåtts.

Utskottet konstaterar att Sverige har verkat för skrivningar om kvinnor, fred och säkerhet och barn och väpnad konflikt i diskussionerna om Unamis mandat och i flera sammanhang har verkat för att stödja kvinnors deltagande i den politiska processen i Syrien. Utskottet framhåller att kvinnor och flickor har varit utsatta för extra stort lidande i områden som har varit under Daeshs kontroll men att situationen för kvinnor därutöver är problematisk överlag både i Syrien och i Irak. Det är enligt utskottet centralt att kvinnor får en bärande roll i det pågående samhällsbyggandet.

Ett antal motionsyrkanden rör situationen för minoriteter och olika grupper i Irak och Syrien. Utskottet behandlade dessa frågor mer utförligt i betänkande 2017/18:UU14. Utskottet konstaterar att fred, försoning och ett demokratiskt styrelseskick med breda och inkluderande politiska processer är centrala element för att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna, inklusive för personer som tillhör minoriteter. Detta gäller både i Irak och i Syrien. Utskottet konstaterar att FN i Irak har en betydande roll för fredsbyggande och stabilisering samt för att främja nationella processer för försoning och dialog mellan sunni- och shiabefolkningen, kurder, yazidier, kristna och andra grupper. Det finns stora humanitära utmaningar i de områden som tidigare kontrollerades av Daesh. Utskottet framhåller att humanitära insatser är centrala för att lindra nöd och rädda liv även bland minoritetsgrupper. Detta arbete är grundläggande för att förbättra minoriteters livsvillkor då de är procentuellt överrepresenterade bland de som tvingats fly sina hem. Utskottet konstaterar att Sveriges bidrag till FN:s stabiliseringsfond för Irak bl.a. går till stabiliseringsåtgärder i Nineve.

Utskottet konstaterar att frågor som rör självstyre för olika grupper måste lösas genom demokratiska processer inom respektive land och i linje med ländernas författningar. Utskottet noterar att säkerhetsrådet vid flera tillfällen under medlemskapet diskuterade relationerna mellan centralregeringen i Bagdad och den kurdiska regionala regeringen i Erbil, inklusive de omtvistade områdena kring staden Kirkuk. Utskottet konstaterar att den olösta frågan om den kurdiska regionens formella status potentiellt kan hota stabiliteten i landet och att säkerhetsrådet även har uttryckt oro för detta. Utskottet vill understryka

vikten av dialog och försoningsinitiativ mellan parterna och av att våldsamheter undviks och välkomnar att Sverige i förhandlingarna har lyft fram självbestämmanderätten. När det gäller kurdernas ställning och situation i Syrien framhåller utskottet att en viktig förutsättning för att nå en politisk lösning är en så bred oppositionsplattform som möjligt som kan tala med en röst, formulera en vision för landet och ge tillräckliga försäkringar till minoriteter att de har en plats i Syriens framtid.

När det gäller yrkanden om kristnas situation står det klart att kristna har förföljts både som grupp och som individer och utsatts för svåra övergrepp i Irak och i Syrien. Utskottet påminner i sammanhanget även om sina tidigare ställningstaganden om att förföljelsen av kristna minoriteter i bl.a. Mellanöstern och Nordafrika måste upphöra, senast i betänkande 2016/17:UU15. Utskottet konstaterar att det är oacceptabelt och i strid med folkrätten att medvetet förstöra byggnader och föremål för att rensa områden från en viss grups kulturella referenser. FN har vid flera tillfällen fördömt Daeshs handlingar som syftar till att förstöra kulturarv, exempelvis i säkerhetsrådets resolution 2347 (2017). När det gäller frågan om att inrätta säkra zoner eller skyddszoner för att skydda etniska och religiösa grupper vill utskottet påminna om betänkande 2017/18:UU14. Där konstaterade utskottet att det av erfarenhet har visat sig komplicerat att upprätthålla särskilda skyddade zoner för utsatta minoriteter och att det finns en risk att sådana zoner kan bli en dödsfälla för redan utsatta människor. Utskottets bedömning var vidare att en samsyn inom FN:s säkerhetsråd är nödvändig för ett trovärdigt beslut om att inrätta och med vapenmakt upprätthålla sådana skyddade zoner. En förutsättning vore vidare att länderna själva skulle efterfråga detta, vilket inte har gjorts. Utskottet står fast vid bedömningen ovan och hänvisar till de åtgärder för att förbättra minoriteters situation som har redovisats tidigare i betänkandet.

Mot bakgrund av vad som anförs ovan avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1364 (SD) yrkandena 11–14, 2018/19:1368 (SD), 2018/19:1380 (SD) yrkandena 2–5 och 7, 2018/19:2777 (KD) yrkande 10 och 2018/19:3089 (KD) yrkandena 4 och 8.

Iran

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om mänskliga rättigheter och den kärntekniska överenskommelsen med Iran.

Jämför reservation 18 (KD).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver hur rådet har behandlat frågan om den kärntekniska överenskommelsen och händelseutvecklingen efter USA:s beslut att ensidigt

dra sig ur överenskommelsen. Vidare behandlar skrivelsen det möte om situationen i Iran som hölls i rådet i januari 2018.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7 anser Kristdemokraterna att Sverige tydligare borde stå upp för mänskliga rättigheter i samband med den kärntekniska överenskommelsen med Iran.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att diskussionerna om Iran i säkerhetsrådet under 2017–2018 fokuserade på områdena icke-spridning och mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar även att det finns två parallellt löpande sanktionssystem i fråga om Iran, ett kopplat till kärnteknisk verksamhet och ett kopplat till mänskliga rättigheter

När det gäller icke-spridning följde rådet upp genomförandet av överenskommelsen om en gemensam övergripande handlingsplan, Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), om Irans kärntekniska program från juli 2015. Diskussioner fördes bl.a. om de iranska robotuppskjutningarna. Utskottet påminner om att de kärntekniska sanktionerna grundar sig i FN:s säkerhetsrådsresolution 1696 (2006) och ett antal resolutioner som följde därefter. Bakgrunden var misstankar om att Iran byggde upp en kapacitet att utveckla kärnvapen. EU har sedan 2007 genomfört säkerhetsrådets beslut samt självständigt infört ytterligare sanktioner. Överenskommelsen i juli 2015 innebar att Iran kraftigt begränsar sitt kärntekniska program och tillåter ingående inspektioner av IAEA i utbyte mot att vissa sanktioner suspenderades och vissa övriga sanktioner justerades. Detta reglerades sedan i FN:s säkerhetsrådsresolution 2231 (2015) och EU genomförde i linje med detta omfattande ändringar och suspenderingar av unionens kärntekniska sanktioner mot Iran.

Utskottet beklagar att USA den 8 maj 2018 meddelade att man avsåg att avträda JCPOA och ensidigt återinföra de sanktioner som tidigare lyfts med anledning av överenskommelsen. USA:s sanktioner återinfördes i ett första steg den 7 augusti och i ett andra steg den 5 november 2018. Utskottet konstaterar att EU-länderna har hållit en gemensam linje i säkerhetsrådet i denna fråga som har inneburit att EU har beklagat det amerikanska utträdet och tydligt har stått fast vid överenskommelsen. EU har framfört att överenskommelsen är en väsentlig del i den globala icke-spridningsarkitekturen, ett framgångsrikt exempel på en multilateral diplomati och betydelsefull för regional och global fred och säkerhet. EU har även beklagat att USA har återinfört sanktioner, och unionen har vidtagit åtgärder för att kunna upprätthålla de fördelar för Iran som överenskommelsen innebär. Utskottet ställer sig bakom EU:s ståndpunkter, noterar att Iran bedöms ha levt upp till genomförandet av överenskommelsen i de 13 senaste

granskningsrapporterna och lyfter fram IAEA:s viktiga roll i sammanhanget. Utskottet ser med stor oro på Irans uttalande om att inte uppfylla vissa delar av avtalet och framhåller vikten av att Iran fortsätter att leva upp till avtalet och samtliga åtaganden som det innebär.

Rådet behandlade även situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran som en följd av demonstrationer i landet vid årsskiftet 2017/18. Utskottet konstaterar att situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran är mycket allvarlig. Personer som var minderåriga när de begick brott avrättas, offentliga avrättningar genomförs och personer dömda för brott som av FN inte klassificeras som ”mest allvarliga brott” avrättas. Tortyr och framtvungade erkännanden förekommer. Vidare respekteras inte yttrande- och pressfriheten, och mötes- och organisationsfriheten kränks. Försvarare av de mänskliga rättigheterna är särskilt utsatta för förföljelse och fängslas. Personer från religiösa och etniska minoriteter förföljs, kvinnors och barns rättigheter är eftersatta och kvinnor diskrimineras. Hbtq-personer diskrimineras och stigmatiseras. Vidare respekteras inte rättsstatens principer, och rättsväsendet är inte oberoende.

Utskottet är djupt oroat över situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran och betonar vikten av att Iran fullt ut respekterar och lever upp till de mänskliga rättigheterna. Det är enligt utskottet särskilt oroväckande att situationen för människorättsförsvarare fortsätter att försämrans. Utskottet uppmanar regeringen att fortsätta att med skärpa framföra dessa budskap och verka för demokratisk förändring. Utskottet upprepar sitt ställningstagande att dödsstraffet är en kränkning av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna. Dödsstraffet utgör ett oacceptabelt, omänskligt, grymt och oåterkalleligt straff som inte har någon plats i en modern rättsordning och rättsstat. Utskottet fördömer tillämpningen av dödsstraffet var det än tillämpas, inklusive i Iran. Utskottet ser även med djup oro på Irans roll i regionen och landets missilprogram och den destabiliserande inverkan detta har på regional och internationell fred och säkerhet.

Utskottet delar regeringens bedömning att de mänskliga rättigheterna är relevanta för säkerhetsrådets mandat att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Utskottet anser liksom regeringen att det är viktigt att hålla isär frågan om situationen för mänskliga rättigheter i Iran och frågan om genomförandet av den kärntekniska överenskommelsen men framhåller att situationen för de mänskliga rättigheterna alltjämt måste ha en framskjuten plats i den övergripande dialogen med Iran. Utskottet välkomnar i sammanhanget att de sanktioner som finns mot Iran när det gäller mänskliga rättigheter och som är självständigt beslutade av EU ligger fast.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motion 2018/19:3089 (KD) yrkande 7.

Myanmar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om situationen i Myanmar, bl.a. situationen för minoriteter.

Jämför reservation 19 (SD) och 20 (KD).

Skrivelsen

Skrivelsen beskriver situationen i Myanmar, särskilt i delstaten Rakhine, under perioden 2017–2018. Skrivelsen tar även upp de frågor som Sverige drev i säkerhetsrådet i fråga om Myanmar, vilka möten som ägde rum och vilka dokument rådet kunde enas om.

Motionerna

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 att Sverige och omvärlden inte bör vara för naiva i bedömningen av situationen i Myanmar och att Sverige bör verka för att det ställs tydliga krav på Myanmar när det gäller att efterleva FN-resolutioner, mänskliga rättigheter, politiska fångar, etniska konflikter och minoriteters ställning. Motionären föreslår vidare att regeringen bör intensifiera sina ansträngningar för att stödja karenfolkets strävanden efter ökad autonomi och mänskliga rättigheter samt för att uppmärksamma karenfolkets utsatta situation (yrkande 3). I yrkande 4 vill motionärerna att Sverige verkar för att den utsatta situationen för Myanmar musliska minoriteter uppmärksammas. Kristdemokraterna framhåller i kommittémotion 2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 11 att Sverige inom ramen för FN bör agera för att den etniska utrensningen av rohingyer upphör.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att situationen i staten Rakhine är mycket oroande och att kränkningarna av rohingyernas mänskliga rättigheter fortsätter. Sedan en våldsvåg bröt ut i augusti 2017 har över 723 000 personer som tillhör folkgruppen rohingya flytt till Bangladesh enligt FN:s flyktningorgan (UNHCR). En stor del av dessa är kvinnor och barn. UNHCR har beskrivit krisen som en av de största och snabbast växande flyktingkriserna på flera årtionden. Utskottet konstaterar att tillträdet till Rakhine fortfarande är begränsat, vilket gör att humanitärt bistånd har svårt att komma fram och att situationen är svårbedömd. Utskottet understryker vikten av tillträde till området för att kunna bistå människor i nöd. Utskottet vill även framhålla vikten av ett säkert, frivilligt och värdigt återvändande för flyktingarna.

Utskottet noterar att situationen i Myanmar var en viktig prioritering för Sverige som medlem i rådet och att en av huvudutmaningarna blev att göra

frågan till en återkommande punkt på rådets dagordning. Utskottet konstaterar att situationen i Rakhine diskuterades flera gånger i FN:s säkerhetsråd och att Sverige var drivande för att frågan skulle tas upp, liksom för det uttalande som FN:s säkerhetsråd antog i november 2017. I uttalandet fördömde säkerhetsrådet våldet i Rakhine, uppmanade regeringen att upphöra med oproportionerlig våldsanvändning, uttryckte oro över de allvarliga kränkningarna av de mänskliga rättigheterna och begärde humanitärt tillträde och säkert flyktningåtervändande. Utskottet konstaterar att säkerhetsrådet genomförde en resa till Myanmar i slutet av april 2018 och att ett pressuttalande antogs efter resan som bl.a. lyfter fram humanitärt tillträde till Rakhine, ett säkert, fritt och värdigt återvändande för dem som har drivits på flykt och ansvarsutkrävande för övergrepp och våld. Under medlemskapsperioden utsåg vidare FN:s generalsekreterare ett FN-sändebud för Myanmar, Christine Schraner-Burgener.

Flera bedömare har beskrivit att övergreppen som begås i Rakhine kan utgöra fall av etnisk rensning och brott mot mänskligheten. I augusti 2018 presenterades en rapport av den undersökningskommission som har etablerats av FN:s råd för mänskliga rättigheter. Rapporten innehöll uppgifter om att fall av de grövsta brotten inom internationell rätt hade konstaterats i Myanmar, inklusive brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Rapporten framhöll även att militära ledares ansvar för folkmordet borde utredas. Vidare rekommenderades att situationen skulle hänskjutas till ICC. Utskottet uttrycker stor oro över rapporterna om övergrepp och kränkningar, beklagar att säkerhetsrådet inte har kunnat enas om någon resolution om situationen i Myanmar och anser liksom regeringen att det är oacceptabelt att säkerhetsrådet inte har kunnat nå längre i frågan om ansvarsutkrävande.

Utskottet vill framhålla att för att nå en långsiktig lösning på krisen behöver konfliktens grundorsaker hanteras. Utskottet konstaterar att utmaningarna när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är mycket stora och att det förekommer grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Väpnade strider pågår runt om i landet. Situationen när det gäller minoriteters rättigheter är en av de största utmaningarna för Myanmar och roten till flera väpnade konflikter som i sin tur förvärrar kränkningarna av de mänskliga rättigheterna. Utskottet framhåller liksom i betänkande 2017/18:UU15 att frågor relaterade till autonomi för olika grupper måste hanteras i demokratiska former och inom ramen för en inkluderande fredsprocess.

Mot bakgrund av det som anförs ovan avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1379 (SD) yrkandena 1–4 och 2018/19:2777 (KD) yrkande 11.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2018–2022 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2018.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de motioner som återfinns i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott de motioner som återfinns i bilagan.

Skrivelsen

Utskottet har inga synpunkter på skrivelse 2018/19:104 utöver vad som framgår ovan och föreslår därmed att skrivelsen läggs till handlingarna.

Reservationer

1. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

FN:s säkerhetsråd bär det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Genom sin världsomspännande medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder till hållbara lösningar på många av vår tids globala utmaningar och problem. Den normbildning som har utvecklats inom FN är grundläggande för det internationella systemet. För ett jämförelsevis litet land som Sverige är denna normbildning, och i förlängningen en stark regelbaserad världsordning, av stor vikt för vår säkerhet.

Sveriges två år i FN:s säkerhetsråd är nu över, och det finns anledning att summera. I regeringens skrivelse utvärderas de två åren som icke-permanent medlem, inklusive två ordförandemånader. Tiden i säkerhetsrådet präglades av stora svårigheter i omvärlden, såsom mördandet i Syrien och kärnvapenutvecklingen i Nordkorea. Utrikesminister Margot Wallström har själv sagt att säkerhetsrådet har tillkortakommanden som ett litet land inte alltid kan ta itu med, vilket skrivelsen också konstaterar. Säkerhetsrådet har varit passivt i frågan om Syrien. Vidare har säkerhetsrådet visat oförmåga att agera när det gäller situationen i Venezuela, där den humanitära krisen har förvärrats och vi nu ser utländsk närvaro i form av rysk militär.

Det var för oss moderater mycket viktigt att regeringen skulle ställa krav och driva frågan om ett reformerat FN. Utan sådana reformer kommer inte FN kunna sköta sitt grundläggande uppdrag. Tyvärr kan vi se att det inte har gjorts i den utsträckning som behövdes. Regeringen vågade heller inte ta tydlig ställning mot säkerhetsrådets medlemmar i frågor om kränkningar av mänskliga rättigheter. Samtidigt är det tydligt att det genom säkerhetsrådet finns möjligheter för Sverige att bidra på ett konstruktivt sätt. Vi välkomnar att regeringen fört upp ämnen som klimat och säkerhet samt kvinnors roll i fredsarbetet på dagordningen. Regeringen förtjänar också beröm för Sveriges obrutna engagemang för Ukraina.

Vi behöver ett starkare FN som värnar om principen om skyldigheten att skydda. I yttersta fall kan detta även innefatta militära insatser. Civilbefolkningen är i dag mer utsatt än någonsin i många konflikter. Därför behöver möjligheten till humanitär intervention utvecklas. Problemet är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande; ett exempel var när Syrien tillsammans med Ryssland och Kina hindrade ett fördömande av våldet i Syrien. FN får inte heller ingripa i ett lands inre angelägenheter, såvida inte säkerhetsrådet beslutar att vidta åtgärder för att trygga freden och den internationella säkerheten. Den bristande kapaciteten inom FN-systemet att skydda befolkningen vid inomstatliga konflikter har synliggjorts då några av våra blodigaste konflikter i modern tid har utspelats trots FN:s närvaro på plats.

Som skrivelsen visar har regeringen och utrikesminister Margot Wallström varit mycket ambitiösa i sitt arbete i FN:s säkerhetsråd, men det är också uppenbart att arbetet tagit sin tid och krävt sina resurser. Självfallet går det inte att upprätthålla ett kvalitativt engagemang för alla händelser världen över. Men Sverige måste ändå ha förmåga att agera i flera forum samtidigt. FN och säkerhetsrådet är, trots sina uppenbara begränsningar, ett viktigt och centralt forum. Moderaterna vill dock understryka vikten av att regeringen nu återigen lägger störst fokus på EU och vårt närområde. Detta är en avgörande prioritering i ett skede då Europasamarbetet och dess värdegrund utmanas både inifrån och utifrån. Särskilt viktigt är att slå vakt om goda kontakter i vårt naturliga närområde och med likasinnade: Östersjöregionen, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Sverige ska vara en konstruktiv kraft i Europasamarbetet som säkerställer att EU:s institutioner fokuserar på att lösa medlemsländernas gemensamma problem. Även EU:s gemensamma utrikespolitik bör fördjupas.

2. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna ser FN som den primära mekanismen för internationellt samarbete när det gäller fred och säkerhet och samverkan för demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. FN har sedan organisationen grundades 1945 varit mellanstatlig och en nationernas förening som baseras på den grundläggande principen att alla dess medlemmar är fria och likvärdiga. Det är en princip som Sverigedemokraterna vill slå vakt om. Samtidigt är de grundläggande mänskliga rättigheterna som de definieras i FN:s allmänna förklaring från 1948 den minsta gemensamma nämnaren, vilken vi anser att alla stater i alla situationer bör leva upp till. När dessa allvarligt kränks finner vi försvaret av mänskliga fri- och rättigheter överordnat suveränitetsprincipen. Historien har lärt oss att stater inte kan tillåtas obegränsat handlingsutrymme, inte ens demokratiska sådana. FN-samarbetet behövs därför för att garantera individens säkerhet mot övergrepp från repressiva regimer och för att verka för en positiv utveckling i fler länder. Säkerhetsrådet har därtill en viktig funktion att verka för fred och säkerhet och när så krävs utifrån ett brett mandat kunna besluta om fredsskapande och fredsbevarande insatser, även om det ska göras med stor försiktighet.

3. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (C, L)

av Kerstin Lundgren (C), Fredrik Malm (L) och Linda Ylivainio (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

I skrivelsen beskrivs Sverige som en moraliskt högtstående stat vars principfasthet och värnande om folkrätt, internationell fred och säkerhet och internationellt samarbete har lett till framgångar i FN:s säkerhetsråd under den tid då Sverige var medlem. Vi har förståelse för att regeringen vill framhålla Sveriges deltagande i säkerhetsrådet som en stor framgång och att Sverige har varit en medlem som aktivt har drivit viktiga frågor som gjort skillnad, men det är inte trovärdigt när regeringen på flera ställen framställer resolutioner som hade antagits oavsett om Sverige hade deltagit i säkerhetsrådet eller inte som en svensk framgång och ett svenskt mervärde. Snarare hade det varit häpnadsväckande om Sverige exempelvis inte hade gått med på att stödja ett undersökningsteam kring övergrepp av Daesh i Irak. Vi hade också önskat lite mer av självkritik från regeringen, inte minst eftersom långsiktigt resultat saknas i flera av de frågor som Sverige har drivit. Det är just FN:s långsiktiga utmaningar som vi menar att regeringen borde ha fokuserat på under sitt ordförandeskap.

En av de kanske mest akuta svårigheterna för FN är användandet av obstruerande veton av säkerhetsrådets permanenta medlemmar. Detta hindrar säkerhetsrådet från att anta resolutioner i akuta konflikter, exempelvis Syrien, och skadar trovärdigheten för FN som global aktör för fred och säkerhet. Det är brådskande med en reform av beslutsfattandet i säkerhetsrådet. Också regeringen uppmärksammar i sin skrivelse hur motsättningar i säkerhetsrådet och användandet av veton försvårar arbetet. Ur det perspektivet och ur

perspektivet att regeringens utgångspunkt var att vilja bidra till att säkerhetsrådet tog ansvar för sin huvuduppgift att upprätthålla internationell fred och säkerhet beklagar vi att regeringen inte prioriterade att driva frågan om FN:s långsiktiga beslutsföret och trovärdighet. Vi delar därmed också slutsatsen som Svenska FN-förbundet drar, dvs. att regeringen tydligare också borde ha ifrågasatt de veton som lades.

Vi tror också att risken för obstruerande veton hade minskat om det togs fram tydliga kriterier för när det ska finnas mandat att genomföra humanitära interventioner. Det saknas i dag, vilket gör att varje enskilt fall ska upp till säkerhetsrådet för bedömning om huruvida ett humanitärt ingripande är rättfärdigt eller inte. Ur vårt perspektiv hade det varit önskvärt om regeringen hade drivit denna fråga. Det är en fråga om förutsägbarhet. Vi ser det också som anmärkningsvärt att regeringen inte tydligt försökt lyfta den svåra men centrala frågan om världssamfundets skyldighet att skydda liv när enskilda stater hotar att begå brott mot mänskligheten eller folkmord. ”Aldrig mer” ljöd budskapet över världen efter folkmordet i Rwanda. Av det följde säkerhetsrådets skyldighet att skydda (Responsability to protect, R2P). Även om det är ännu ett ansvar som har fått dåligt rykte får det inte leda till att ansvaret för säkerhetsrådet att skydda i unika situationer upphör. Ansvaret och formerna är i stället viktiga att försöka utveckla, och detta borde ha prioriterats av Sverige under medlemskapet i säkerhetsrådet. Det går inte att utesluta att exempelvis folkmordet i Myanmar hade kunnat förhindras om kriterier för humanitära interventioner redan hade funnits på plats, eller att det hade gått att hindra andra övergrepp i ett tidigare skede. Vi hade också gärna sett att regeringen hade drivit frågan om ansvarsutkrävande och ICC:s roll hårdare. ICC har en viktig roll för ansvarsutkrävande och för rätten till rättvisa, vilket är avgörande för en försoningsprocess där de som har utsatts för övergrepp och oförrätter får upprättelse.

Sveriges ledord i säkerhetsråds kampanjen var öppenhet och transparens. Så här i efterhand kan vi konstatera att processen och förankringen i riksdagen inte var särskilt öppna och transparenta. Vi noterar att regeringen har varit aktiv när det gäller att bjuda in civilsamhället till dialog men att den endast har informerat riksdagen. Inte med ett ord i skrivelsen nämns regeringens kampanj för att säkra platsen i säkerhetsrådet trots att detta varit föremål för mången kritisk diskussion. Utrikesutskottet fick efter åtskilliga påstötningar och framställningar tillgång till den utredning som UD beställde om kampanjen till säkerhetsrådet. Om ledordet var transparens så gällde det inte förhållandet till riksdagen. Att regeringen i skrivelsen omnämner riksdagen endast sex gånger, varav en i överlämnandet av skrivelsen till riksdagen och en i innehållsförteckningen, är i sig talande. Det visar på regeringens selektiva förhållningssätt till medlemskapet i säkerhetsrådet. Endast det som regeringen anser är positivt nämns i skrivelsen. Kritik, även om den var berättigad, omnämns inte.

Till sist också några ord om vad vi tycker att regeringen gjort bra under tiden i FN:s säkerhetsråd. Vi anser att det är bra att regeringen tydligt har lyft

fram och kopplat samman klimat och säkerhet, och det är utmärkt att Sverige så tydligt har prioriterat frågan om kvinnors inflytande. Regeringens ansträngningar i Jemenkonflikten, med fredsförhandlingarna i Sverige, får också anses vara en framgång. Vi välkomnar självklart Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet. Det var och är viktigt att Sverige söker och når den positionen. Det samlade intrycket av regeringens deltagande i säkerhetsrådets arbete blir dock att ambitionerna varit höga men att de långsiktiga resultaten har uteblivit. Det beklagar vi i en tid då allt fler ifrågasätter FN:s roll som global aktör för fred och säkerhet. FN:s långsiktiga legitimitet ligger i dess beslutsföret och möjlighet att agera.

4. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24 samt avslår motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Civilsamhället spelar en viktig roll som väktare och förmedlare av information inom FN-systemet. Genom att bevaka de beslut som tas, informera FN och dess medlemsstater om utvecklingen runt om i världen och informera allmänheten om vad som sker i FN har civilsamhället många viktiga roller. Sverige har en tradition av nära samarbete med det globala civilsamhället och av att inkludera svenska civilsamhällesorganisationer i de svenska delegationerna till olika FN-möten. Det finns dock stater som vill begränsa civilsamhällets insyn och deltagande i FN-systemet. Det är en olycklig utveckling som vi har sett oroväckande exempel på den senaste tiden. Civilsamhällets deltagande i FN:s högnivåmöten behandlas inom generalförsamlingen där medlemsstaterna får ta ställning till en lista över

organisationer. I praktiken har varje medlemsstat nästintill vetorätt när det gäller det civila samhällets deltagande och behöver inte ange något skäl för att kräva att en enskild organisation ska utestängas. Denna ordning måste reformeras för att säkerställa civilsamhällets deltagande vid FN-möten och inom systemet i sin helhet. Vänsterpartiet anser att Sverige bör verka för att stärka civilsamhällets roll inom och insyn i FN-systemet. Sverige har som långvarig FN-vän och stor givare till FN-systemet och mot bakgrund av säkerhetsrådsplatsen 2017–2018 en viktig roll att spela i organisationen. Förtroendet för FN hos Sveriges befolkning är relativt högt. Med denna roll följer både möjligheter och ansvar. Sverige bör arbeta systematiskt för att säkerställa att FN verkar för att värna och stärka mötes- och föreningsfriheten genomgående i all sin verksamhet. FN:s landskontor och utsända har en särskild roll i att främja rättigheterna hos utsatta aktörer och får aldrig prioritera ned frågor med hänvisning till lokalt politiskt motstånd. Mot bakgrund av den allt svårare situationen för människorättsförsvarare globalt är det mycket viktigt att samtliga av FN:s särskilda representanter för olika mänskliga rättigheter har ett tydligt stöd från Sverige. Vi anser därför att regeringen bör ställa krav på och stödja FN:s representanter i att försvara civilsamhällets demokratiska utrymme.

5. Övergripande om säkerhetsrådet, reformer m.m., punkt 1 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 17 samt

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 22 och 24,

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 6 och 15,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

FN-samarbetet är en viktig del av svensk utrikespolitik. Behovet av en världsorganisation som forum för dialog och för att ta ansvar för globala

utmaningar är stort. Sverige som land har också att tjäna på en internationell säkerhetsordning. Det ska dock sägas att FN:s säkerhetsråd alltför ofta har brustit i handlingskraft när de allra viktigaste värdena har stått på spel. Det är helt centralt att FN höjer tempot när det gäller reformarbetet. Utan en förändring kommer inte tilltron till FN att kunna bestå. FN:s stadgar som kom till 1945 tar inte hänsyn till dagens komplexitet i världssystemet, vilket gör att säkerhetsrådet genom vetorätten ständigt står inför låsningar. Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet begränsas. Vi kan inte stillatigande acceptera att säkerhetsrådet inte tar sitt ansvar för att upprätthålla fred och säkerhet. Oförmågan att ingripa när brott mot mänskligheten och folkmord begås är skamlig. I dag används vetorätten alltför ofta av någon av de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet för att politisera redan infekterade frågor och på så sätt driva sin egen agenda, i stället för att användas för att stoppa farliga förslag, som det var tänkt när säkerhetsrådet bildades.

Kristdemokraterna anser att det redan från början fanns skäl att rikta kritik mot Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd. Ett sådant skäl var att regeringen i sin kandidatur till säkerhetsrådet valde att framställa Sverige som en ”oberoende röst” med betoning på att svensk utrikespolitik skulle vara oberoende. Detta skedde trots våra gemensamma åtaganden inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och att ett starkt och samlat EU-agerande när det gäller utrikes- och säkerhetspolitik ligger i Sveriges intresse. Det behövs ökad transparens när det gäller Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd och liknande kampanjer framöver. Vidare behöver EU-länderna bättre samordna sina kandidaturer till säkerhetsrådet för att uppnå rotation på platserna i säkerhetsrådet.

De höga kostnader för kampanjer som uppstår när EU-länder konkurrerar med varandra är inte försvarbara. Den hårt kritiserade kampanjen resulterade trots allt i ett svenskt medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Under den tiden har Sveriges arbete med att utforma EU:s gemensamma utrikespolitik nedprioriterats till förmån för FN-arbetet. Som väntat har resultatet av detta varit begränsat.

Vi välkomnar att Sverige i och med medlemskapet i FN:s säkerhetsråd har bidragit till att sätta fokus på frågor som klimatförändringarnas negativa konsekvenser för fred och säkerhet, exempelvis i resolution 2349 (2017) om Tchadsjöregionen. Det ska också välkomnas att Sverige har bidragit till att fördöma svält mot civila som krigsstrategi samt mot sexuellt och könsbaserat våld i konfliktområden som Centralafrikanska republiken, Sydsudan och Libyen. Vad gäller Libyen är det positivt att Sverige har uppmärksammat den svåra och mycket allvarliga situationen för migranter och flyktingar. Människosmugglingen måste upphöra för att vi ska kunna sätta stopp för döden på Medelhavet. Därför har det varit rätt att Sverige har verkat för tydliga skrivningar om sanktionsinstrumentet och möjligheten att använda riktade sanktioner i arbetet mot människosmuggling. Vi understryker gärna dessa positiva inslag under Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd, men anser att medlemskapet kostade mer än vad det smakade. Det finns klara brister i den

svenska regeringens ageranden i säkerhetsrådet, och det gäller inte minst hur man har agerat i frågor som rör Mellanöstern, vilket vi återkommer till i separata reservationer.

Den 12 mars 2017 mördades svenska Zaida Catalán och hennes amerikanske kollega Michael Sharp under uppdraget att bl.a. övervaka sanktioner och utreda misstänkta massakrer i Kasaregionen i Kongo-Kinshasa. Sverige bör, utifrån rapporten från FN:s undersökningskommission (Board of Inquiry), se till att de rekommendationer som framförs om ett förbättrat skydd för FN-experter blir verklighet. Det fruktansvärda som hände FN-medarbetarna Zaida Catalán och Michael Sharp får aldrig hända igen, och Sverige måste verka för att de skyldiga ställs inför rätta. Den kongolesiska regeringens eventuella inblandning måste få konsekvenser.

6. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Lagstiftning och traditioner används för att inskränka kvinnors rättigheter och möjligheter på många platser i världen. Kvinnor utsätts för tvångsäktenskap, könsstympning, trafficking och sexuella övergrepp. Vidare drabbas kvinnor ofta särskilt hårt av krig och konflikt, naturkatastrofer och fattigdom. Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling. Först när kvinnors rättigheter skyddas och när kvinnor får tillgång till utbildning, förvärvsarbete och äganderätt i samma omfattning som män kan ett lands utveckling ta verklig fart. Sverige ska därför lägga fortsatt stor kraft på dessa områden inom såväl utvecklingsarbetet som övrigt internationellt arbete. FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter är viktiga verktyg i kampen mot flera av dessa problem. Sverige har därför ett särskilt intresse av och ansvar för att

resolutionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och inom humanitära insatser.

7. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

FN är en stor organisation och dess personal har en mer omfattande diplomatisk immunitet jämfört med det skydd som garanteras genom Wienkonventionen. Till skillnad från ”vanliga” diplomater kan FN-personal normalt inte åtalas eller slita tvister med FN i hemlandets domstolar. Dispyter och påstådda lagbrott hanteras i stället exklusivt genom interna mekanismer (så länge inte immuniteten hävs av generalsekreteraren). Så är fallet oavsett om saken gäller tvister mellan FN som arbetsgivare och dess arbetstagare eller påstådda oegentligheter som har begåtts av personal i organisationens tjänst. FN har haft och har betydande problem med korruption och brottslighet. Detta är ett enormt problem då detta innebär dels minskad trovärdighet för organisationen, dels att organisationen uppenbarligen inte lever upp till förväntningarna. Ett omtalat exempel är den serie av anklagelser om sexuella utnyttjanden av minderåriga som har begåtts av fredsbevarande trupper under FN-mandat. På grund av att FN är oberoende av nationella rättssystem är information från dess egen personal särskilt viktig. Samtidigt ser vi med stor oro på hur visseblåsare behandlas. Fall av vedergällningar mot dessa är väldokumenterade.

År 2005 meddelade generalsekreteraren i bulletin nr 21 nya åtgärder för att stödja visseblåsare. Året därefter startades FN:s etikkontor (UNEO) i bl.a. samma syfte. Dessa åtgärder är dock otillräckliga, vilket blev mycket tydligt i det s.k. Shkurtafallet. Enligt officiell policy från 2007 tillåts myndigheter inom FN att undandra sig från UNEO:s ”jurisdiktion” och i stället hantera visseblåsare internt, vilket skapar uppenbara jävsituationer. Sedan 2009 löses

tvister inom FN via dispytribunalen (UNDT) vilken överprövas av överklagandetribeunalen (UNAT). Ingen av instanserna har dock jurisdiktion över UNEO:s beslut om stöd till visselblåsare, vilket slogs fast i Wasserstromfallet. Mellan 2006 och 2009 beslutade etikkontoret att avfärda 96 procent av runt 400 påstådda visselblåsare. Kontorets beslut kan inte överprövas. I de fall saken prövas präglas systemet av krånglig byråkrati och förhållanden, vilket gör att processer ofta löses långt efter att den klagande försvunnit från organisationen och saken förlorat sin betydelse. Under 2012 och 2014 års budgetprocesser antog den amerikanska senaten en policy för att tvinga FN att genomföra en vedertagen standard för skydd för visselblåsare. Detta har tyvärr inte haft avsedd effekt, mycket på grund av bristande tillsyn. Ett robust skydd för visselblåsare är avgörande för FN:s förtroende hos allmänheten och framtid som institution. Därför anser vi att Sverige bör ta initiativ till en utredning inom FN vars mål ska vara att lägga skarpa förslag på reformer av både immunitetsfrågan, tvistlösningsmekanismerna och visselblåsarskyddet.

FN har i dag regler om skydd för visselblåsare. Sverigedemokraterna gör bedömningen att problemets kärna ligger i den intressekonflikt som uppstår när anklagelser om vedergällningar hanteras inom FN, oavsett vilken enhet inom organisationen som sliter tvisten. Därför föreslår vi att anklagelser om hämndaktioner mot visselblåsare i stället ska slitas i en ordinarie, förbestämd skiljenämnd, detta för att saken ska kunna utredas och avgöras relativt snabbt men med stor rättssäkerhet. Skiljenämnden bör sättas samman genom konsensus (ömsesidig avvisning) och processkostnaderna bör betalas av FN när FN förlorar och annars delas lika. Förhandlingar och avgöranden bör vara offentliga och i övrigt bör ordinarie regler för internationella skiljeförfaranden användas. För att undvika otillbörlig påverkan bör varje anställd inom FN, vid anställningstillfället, slumpvis tilldelas ett forum för slitande av eventuell framtida tvist. Den här typen av lösning ser Sverigedemokraterna som betydligt säkrare än alternativet, vilket är att upprätta en helt ny, extern rättsvårdande myndighet för att slita tvister mellan FN och dess anställda. Tanken bakom UNEO, UNDT och UNAT var att utgöra just sådana myndigheter, men detta har inte fungerat på grund av att de bemannas av personer med koppling till FN. Samma sak riskerar att ske vid upprättande av ny extern myndighet. Därför föredrar vi att FN använder de skiljenämnder som redan finns.

8. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (C, L)

av Kerstin Lundgren (C), Fredrik Malm (L) och Linda Ylivainio (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

En av Sveriges mest prioriterade frågor i säkerhetsrådet har varit att stärka kvinnors inflytande, inte minst i fredsskapande förhandlingar och politiska processer. Vi delar regeringens bild av att detta är viktiga frågor. Hållbar fred går inte att uppnå utan kvinnors deltagande i fredsskapande processer, men det är även centralt att inkludera kvinnor och civilsamhället i samhällslivet när landet sedan ska byggas upp. Vi är dock kritiska till sättet som regeringen har drivit dessa frågor eftersom vi inte ser några tecken på att arbetet kommer att leva vidare nu när Sverige inte längre sitter i säkerhetsrådet. Frågan tycks också ha varit mest prioriterad för Sverige under våra egna ordförandeskapsmånader. Ett tecken på det är, som Svenska FN-förbundet har uppmärksammat, att i januari 2017 när Sverige var ordförande nämndes ”kvinnor” under varje möte. I februari samma år när Sverige inte var ordförande nämndes det dock bara på ett av 19 möten. Det visar också att när Sverige inte driver frågan så gör ingen annan det heller. Det är synd att regeringen inte har lyckats skapa allianser och samarbeta med likasinnade för att ta detta viktiga arbete vidare i FN-systemet generellt och säkerhetsrådet specifikt. De hållbara och långsiktiga resultaten av Sveriges säkerhetsrådstitid riskerar därmed att utebli.

9. Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkandena 14–16 och avslår motionerna

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14,

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och
2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

I länder som genomgår eller har genomgått krig och katastrofer är kvinnor särskilt utsatta. Sverige måste kräva att FN:s resolution 1325 efterföljs med kraft för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal.

Kraftfulla åtgärder krävs också för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter runt om i världen. Hanteringen av visseblåsare inom FN blev vida känd i och med att Anders Kompass, före detta chef för fältverksamheten hos FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter, slog larm om att fredsbevarande soldater begått sexuella övergrepp mot barn i Centralafrikanska republiken. Efterspelet för Anders Kompass kom att bli allt annat än acceptabelt. Att någon agerar visseblåsare enligt sin övertygelse om vad som är moraliskt rätt i syfte att rättvisa ska skipas och att dessa fruktansvärda brott kommer ut i ljuset kan aldrig och får aldrig leda till att visseblåsaren beskylls för att ha agerat oriktigt. Ändå var det just det som Anders Kompass utsattes för. I stället för att FN tog tag i problemet hemligstämplades rapporten, och Kompass stängdes av från sitt jobb och sattes under utredning där hans uppgifter ifrågasattes. Utredningarna som följde gav Kompass rätt och påvisade att han agerat korrekt. Händelsen visar dock på en kultur inom FN där anställda inte känner att de kan agera när de stöter på felaktigheter eller som i detta fall mycket grov brottslighet. Detta är en fråga som Sverige måste prioritera inom ramen för FN-engagemanget i syfte att nå förändring.

10. Barn och väpnad konflikt, punkt 4 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:407 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 7.

Ställningstagande

Vart sjätte barn i världen lever i dag i områden som påverkas av krig. I en konfliktsituation är barn särskilt sårbara. De har begränsade möjligheter att föra sin egen talan och ges sällan utrymme kring förhandlingsborden. Ofta ses

barns säkerhet som en icke-fråga eller som en fråga som kan hanteras när konflikten är över. Barnkonventionen slår fast att konventionsstaterna, i linje med sina åtaganden enligt internationell humanitär rätt att skydda civilbefolkningen i väpnade konflikter, ska vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa skydd av barn som berörs av en väpnad konflikt. Mot denna bakgrund bör Sverige arbeta för att alla internationella insatser inkluderar barnskyddsrådgivare.

Ett av de största övergreppen mot barn är att göra dem till barnsoldater. Det är omöjligt att säga exakt hur många barn som tvingas bära vapen. Röda Korset uppskattar det till hundratusentals barn som deltar i fler än 30 väpnade konflikter runt om i världen. Såväl Röda Korset som Unicef bedömer att det har blivit vanligare att barn deltar aktivt i väpnad konflikt. FN:s säkerhetsråd har identifierat sex grova förbrytelser mot barn som särskilt allvarliga. En av dessa är rekrytering och användning av barn under väpnad konflikt. Sverige bör ha en tydlig strategi för hur man ska utöva påtryckningar genom bilaterala och multilaterala kanaler för att stoppa all användning av barnsoldater och för att införa och ge stöd till program för återanpassning av barnsoldater.

11. Fredsprocessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (M)

av Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Margareta Cederfelt (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och avslår motionerna

2018/19:15 av Björn Söder (SD) yrkande 1,

2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och 6,

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 22 och

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Skrivelsen redogör utförligt för konflikten mellan Israel och Palestina. Enligt skrivelsen strävade Sverige efter att värna de internationella parametrarna för fred, stärka EU:s roll och sammanhållning med en enad EU-röst samt verka för att säkerhetsrådet skulle axla sitt ansvar för att finna en lösning på konflikten och blåsa liv i fredsprocessen. Dessa utgångspunkter är goda. Däremot kan vi konstatera att regeringen tidigare har handlat på ett sätt som rimmar mycket illa med dem. Det svenska erkännandet av Palestina 2014

bidrog knappast till att EU talade med en röst och föregrep dessutom en framförhandlad lösning mellan parterna. Det var mycket olyckligt. Det har också grusat Sveriges förhoppningar om att uppfattas som en seriös part i konflikten. Sveriges relationer med Israel har ännu inte återhämtat sig. Det är nu angeläget att regeringen i möjligaste mån försöker återuppbygga ett långsiktigt förtroende för Sverige i denna fråga. Det kräver en svensk hållning som är balanserad och förutsägbar och som därmed möjliggör konstruktiva samtal med båda parter.

12. Fredsprocessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:15 av Björn Söder (SD) yrkande 1 och

2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och 6 samt avslår motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 22,

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Det internationella samfundets övergripande målsättning i Mellanösternkonflikten måste vara en långsiktigt hållbar fred. Om en tvåstatslösning kan lösa konflikten i Israel–Palestina och leda till långsiktig fred är det något Sverigedemokraterna ställer sig bakom. Sverigedemokraternas viktigaste målsättning är att skapa en varaktig fred för båda parter. För att en sådan lösning ska vara möjlig att uppnå krävs förhandlingar där både palestinier och israeler tvingas till uppoffringar och avstår från provocerande handlingar. De palestinska grupperna måste vara beredda att erkänna Israel som en judisk stat, upphöra med terrorism och ta avstånd från antisemitism medan Israel måste förhindra sammandrabbningar mellan bosättare och palestinier på Västbanken. Samtidigt måste omvärlden ge parterna utrymme att komma fram till varaktiga lösningar.

Det är enligt Sverigedemokraterna orimligt att Israel ska behöva acceptera Hamas som en trovärdig och legitim förhandlingspartner. Hamas är en terrororganisation och har länge varit tydliga med att de vill förinta staten Israel och döda alla judar. Sedan 2005 har de beskjutit Israel med tiotusentals raketer. Hamas urskillningslösa våldsanvändning begränsas däremot inte till

Israel. Enligt Amnesty Internationals rapport för 2014 har terrorgruppen gjort sig ansvarig för ett stort antal fall av tortyr, kidnappning och summariska avrättningar, riktat mot politiska motståndare bland det egna folket. Ett erkännande av Palestina med Hamas i en samlingsregering har därför varit uteslutet för Sverigedemokraterna, då vi inte kan betrakta en regering med Hamas som legitim. Sveriges regering borde åtminstone i sitt erkännande tydligt ha tagit avstånd från Hamas och tydligt ha deklarerat att Hamas inte kan ses som en legitim part i en samlingsregering. Sverige måste ta avstånd från all form av terrorism. Att statsminister Löfven i sin regeringsförklaring sade sig vilja ta krafttag mot terrorismen och samtidigt har erkänt ett område som delvis styrs av en terrororganisation speglar dubbelmoral. Det är motsägelsefullt att vilja stå för fred i Israel och Palestina och samtidigt vilja erkänna ett Palestina där förutsättningarna för en relation till Israel som präglas av fred och erkännande är så gott som obefintliga. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen tydligt bör deklarerat att den inte kan betrakta en statsledning där Hamas ingår som legitim.

Vårt förtroende för Fatah, PLO och palestinska myndigheten är också lågt. De har inte visat förbättring utan avlönar terrorister, uppmanar till terrorhandlingar och bidrar till att sprida antisemitisk propaganda. Amnesty Internationals rapport om Gaza och Västbanken 2015/16 ger en tydlig bild av ett skräckvälde, där grundläggande mänskliga rättigheter systematiskt kränks och våld och tortyr mot politiska motståndare tillhör vardagen. Palestinska myndigheten visar också stora brister i fråga om korruption, yttrandefrihet, rättssäkerhet och diskriminering av kvinnor. Sverigedemokraterna menar att regeringen bör inta en mer realistisk inställning till PLO och palestinska myndigheten, kritisera de uppenbara brister som finns och ställa mycket tydliga krav.

USA erkände i december 2017 Jerusalem som Israels huvudstad och det amerikanska utrikesdepartementet fick direktiv att börja flytta den amerikanska ambassaden från det finansiella centret Tel Aviv till huvudstaden Jerusalem. Denna åtgärd åtnjuter ett brett tvärpolitiskt stöd i kongressen, bl.a. uttryckt i Jerusalem Recognition Act från 1995 som bekräftades av senaten så sent som bara ett halvår innan erkännandet. FN:s delningsplan av det brittiska Palestinamandatet från 1947 innebar att hela Jerusalem med omnejd skulle betraktas som en internationell zon. Detta godtogs dock inte av araberna och när staten Israel utropades 1948 anföll de intilliggande arabstaterna Israel med syfte att utplåna staten. Östra Jerusalem ockuperades av dåvarande Transjordanien, och judarna fördrevs medan västra Jerusalem blev en del av Israel. I samma aggressionskrig ockuperade även Transjordanien Västbanken, och Egypten intog Gaza. När det israeliska parlamentet Knesset höll sitt första ordinarie sammanträde 1949 beslutade man att Jerusalem är den judiska statens huvudstad, vilket det har varit sedan 1950 då Israel flyttade sin regering till västra Jerusalem. I dag finns parlamentet, presidenten, högsta domstolen och departementen samt sociala och kulturella institutioner och myndigheter installerade i Jerusalem. När arabstaterna 1967 gjorde ett nytt försök att

utplåna Israel tog Israel Västbanken från Jordanien, som då hade ockuperat det illegalt i 19 år. Man tog även Jerusalem som lidit under samma ockupation och sedan dess har Jerusalem varit en odelad huvudstad för Israel. Att staden står under israelisk kontroll har inneburit att människor från alla religioner kunnat komma dit. Så var inte fallet när östra delen stod under arabisk kontroll. Sverigedemokraterna anser att Sverige bör göra det som redan är självklart och som judarna själva känt till i 3 000 år (då kung David köpte platsen som i dag är Tempelberget), nämligen att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och flytta den svenska ambassaden från det finansiella centret Tel Aviv till huvudstaden Jerusalem. Vårt lands ambassad bör givetvis vara förlagd i samma stad som Israel styrs ifrån och Jerusalem är de facto Israels huvudstad.

13. Fredsprocessen i Mellanöstern m.m., punkt 5 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 22 och

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 6 och

avslår motionerna

2018/19:15 av Björn Söder (SD) yrkande 1,

2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och 6 samt

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Aldrig tidigare har relationerna med Mellanösterns enda demokrati Israel varit så usla. På grund av regeringens ensidiga Mellanösternpolitik har Sveriges anseende skadats och därmed även möjligheterna att agera som en konstruktiv part i framtida fredsförhandlingar med sikte på en tvåstatslösning. För att verka för en lösning mellan parterna krävs att det är möjligt för Sverige och EU att kontinuerligt ha kontakter med både Israel och företrädare för den palestinska myndigheten. Detta kräver att Sverige omgående återupprättar relationerna med Israel. Att ensidigt och onyanserat framställa Israel som roten till allt ont i Mellanöstern är verklighetsfrånvänt och kontraproduktivt.

Konflikten mellan Israel och Palestina har uppmärksammats under Sveriges tid i säkerhetsrådet. Kristdemokraterna står bakom en tvåstatslösning byggd på principerna om två fria och demokratiska stater som lever fredligt sida vid sida. Det är därför beklagligt att regeringen inte har klarat av att företräda en mer nyanserad linje i konflikten. Ett beslut som väckte stor

uppmärksamhet var USA:s beslut att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och direktivet att påbörja ambassadflytten från Tel Aviv till Jerusalem. Sverige och EU verkade för att värna Jerusalems status. Värt att nämna är dock att Jerusalem aldrig har varit huvudstad för något annat land än Israel eller för något annat folk än det judiska folket och att det i praktiken redan är huvudstad i dag. Kristdemokraternas uppfattning är därför att också Sveriges ambassad ska flyttas från Tel Aviv till Jerusalem vid lämplig tidpunkt. Det bör helst ske som en följd av direkta fredsförhandlingar mellan Israel och den palestinska sidan och i samråd med övriga medlemsländer i EU.

Ett annat tillfälle då Sverige tydligt borde ha stöttat USA:s initiativ var vid förhandlingarna inför förlängningen av mandatet för FN-styrkan i Libanon (Unifil) när det gällde initiativet att ge Unifil en mer proaktiv roll gentemot Hizbullah. Hizbullah bildades i början av 1980-talet med hjälp av Irans ayatolla Khomeini för att sprida den islamiska revolutionen och utrota staten Israel. Sedan dess har organisationen ägnat sig åt internationell terror. Sverige borde verka för att såväl EU som FN fullt ut terroristklassar hela Hizbullah. Mot bakgrund av detta hade det också varit önskvärt att Sverige inom ramen för FN:s säkerhetsråd tagit liknande initiativ som USA för att sätta ökat fokus på Hizbullah.

För israelerna är våld och terror vardag. Hotet om utplåning är konstant, och människor tvingas leva med vetskapen om att livet snabbt kan bytas mot ett inferno av raketbeskjutningar, död och söndertrasade familjer. Sverige och EU ska därför vara en nära allierad till Israel i kampen mot såväl islamistisk som palestinsk terror.

14. Raketbeskjutningar och våldsamheter i Gaza, punkt 6 (SD, KD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Under våren 2018 präglades rådshanteringen av de våldsamma palestinska protesterna som ägde rum vid gränsen till Gaza. Våldsamheterna bemöttes av israeliska säkerhetsstyrkor och många människor rapporterades ha skadats eller dödats. Arabgruppen meddelade att man via Kuwait avsåg att lägga fram

ett utkast till säkerhetsrådsresolution om internationellt skydd för det palestinska folket. Den 29 maj utsattes Israel än en gång för raketbeskjutningar från Gaza, och inför omröstningen den 1 juni om Kuwaits resolutionstext borde Sverige likt USA ha verkat för att lyfta fram den palestinska terrororganisationen Hamas roll i och ansvar för konflikten mellan Israel och Palestina.

15. Irak och Syrien, punkt 7 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 11–14,
2018/19:1368 av Markus Wiechel m.fl. (SD) och
2018/19:1380 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och 7 samt
avslår motionerna
2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 10 och
2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Situationen för kristna grupper

De fruktansvärda inbördeskrigen i Syrien och angränsande Irak, som har smält samman till ett och samma krig och där den ena grymheten har avlöst den andra, har efter Islamiska statens (IS) fall gått in i en mindre intensiv fas. Situationen är fortfarande svår för alla drabbade civila i området men det finns anledning att lyfta just etniska och religiösa minoriteters situation som särskilt problematisk. Redan från konfliktens början har de kristna haft det särskilt svårt som utsatt religiös grupp eftersom de, till skillnad från exempelvis sunnitiska, shiitiska och kurdiska parter, har varit färre till antalet och varken haft några grannstater eller större organisationer som kan stödja eller försvara dem.

När Islamiska staten intog Iraks näst största stad Mosul kunde vi läsa i världspressen om hemska övergrepp mot de uppskattningsvis 35 000 kristna invånarna. Enligt vittnesuppgifter märktes deras hem upp med speciella symboler. IS gav dem sedan tre alternativ: konvertera till islam, bli avrättade eller betala en särskild muslimsk skatt för att få tillfällig betänketid. Resultatet blev förödande: Mosul tömdes på sin kristna befolkning som fick fly för sina liv. I samband med övertagandet inledde även Islamiska staten sin kamp för att förbjuda och förinta alla former av kulturyttringar som inte stämde överens

med deras egen stränga tolkning av islam. Bland annat jämnade man den bibliska profeten Jonas helgedom och andra heliga byggnader med marken.

Exemplet Mosul är talande för de kristnas utsatta situation i Syrien och Irak, som inte kan betecknas som något annat än ett religiöst och kulturellt folk mord. Från att det 2003 fanns ca 1,2 miljoner kristna bara i Irak är det nu svårt att uppskatta hur många som finns kvar. Kanske är det så få som 150 000, kanske ännu färre. Sverigedemokraterna ser med stor oro på utvecklingen för kristna och andra minoriteter i Syrien och Irak. Av respekt såväl för de enskilda människornas liv som för de uråldriga och skyddsvärda kulturerna är vi angelägna om att framtiden för dem säkras snarast möjligt. Vi önskar därför att regeringen i ett internationellt sammanhang intensifierar sina insatser och verkar för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå eller redan har gått förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak. Vi önskar också att regeringen visar sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna. Sist men inte minst önskar vi att regeringen vidtar åtgärder för att arbeta för en säker zon för kristna minoriteter, där så fortfarande behövs och öka de humanitära insatserna i konfliktområdet. Inte minst den syriska kyrkan har visat på goda exempel där de stöttat kristna och andra utsatta människor i krigszonen, som flytt undan krig eller islamistisk terror.

Erkännande av folk mord

I januari 2016 biföll Europarådets parlamentariska församling (PACE) en resolution om resande stridande i Syrien och Irak som förklarade terrorgruppen IS terrorkampanj under de senaste åren som folk mord. Liknande förklaringar har kommit från stora församlingar så som Förenta Nationerna och Europaparlamentet. IS systematiska förföljelse av etniska och religiösa minoriteter i och omkring de områden de har kontrollerat har med rätta chockat den civiliserade världen. Organisationen har exempelvis kidnappat hundratals kristna assyrier och tvingat dem att leva under ett fruktansvärt förtryck i IS egenhändigt utropade kalifat. IS-terrorister har även försatt ett stort antal yazidiska kvinnor i sexuellt slaveri medan männen eller de kvinnor som inte ansågs duga som sexslavar dödades och dumpades i massgravar. IS terrorkampanj hade som syfte att lämna bakom sig en inte bara mänsklig utan även kulturell öken. Deras mål har varit att förinta andra gruppers historia, deras religiösa identitet och allt som dessa grupper har kvar av sitt kulturarv då de har ansett att deras egen radikala tro står över alla andras.

Den svenska juridiska definitionen av folkmordsbrottet är hämtat från Internationella brottmålsdomstolens Romstadga och definierar gärningen som att

1. med avsikt att helt eller delvis förgöra en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös folkgrupp som sådan
2. vidta vissa gärningar avseende folkgruppen eller medlemmar av folkgruppen, nämligen

- a. att döda dem
- b. att tillfoga dem svår kroppslig eller själslig skada
- c. att uppsåtligt påtvinga folkgruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång (helt eller delvis)
- d. att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom folkgruppen, eller
- e. att med våld överföra barn från folkgruppen till en annan folkgrupp.

Sedan andra världskriget har ingen organisation på ett sådant systematiskt och målmedvetet sätt prickat av rekvisiten. Även om IS härjningar nu verkar vara över bör Sveriges riksdag visa sitt otvetydiga stöd för de överlevande, följa PACE:s resolution och erkänna IS terrorkampanj i Irak och Syrien mot bl.a. assyrier/syrianer, druser, kristna, kurder, mandéer, shabaker, shiamuslimer, turkmener och yazidier under de senaste åren som folkmord.

Situationen för kurdiska grupper

Den samlade kurdiska befolkningen utgör i dag uppemot 35 miljoner människor. Detta gör dem till den största etniska gruppen i världen som formellt saknar ett eget land. När första världskriget var över lovades kurder ett eget land av England, Frankrike och USA, vilket uteblev trots det första delningsavtalet som undertecknades i Sèvres 1920. Den största gruppen kurder befinner sig i nuvarande Turkiet och efter detta avtal gjorde ett antal turkar uppror. Resultatet blev att de tvingade fram ett nytt avtal där kurderna inte längre fick sitt eget land och samtidigt fick chansen att påbörja sin turkifieringspolitik. Sedan dess har många kurder varit involverade i strider om självständighet, vilket har resulterat i att tusentals människor har förlorat sina liv. Hur de kurdiska grupperna har klarat sig och utvecklats har berott på vilket land de varit bosatta i eftersom de i många fall haft helt olika förutsättningar. Vad som är klart är att det kurdiska folket trots motsättningar har lyckats hålla ihop och dessutom fortsatt att utvecklas. De har dessutom i kontrast till stora delar av övriga Mellanöstern haft en någorlunda god relation till västvärlden och har på sina håll startat ett flera fredliga och demokratiska politiska partier. Kurderna är ett starkt folk som trots motgångar har lyckats hålla ihop. Av den anledningen bör de så länge de kämpar för demokrati och fred få det stöd de förtjänar från omvärlden och då inte minst från ett land som säger sig vara en humanitär stormakt.

Situationen för kurder ser av naturliga skäl olika ut beroende på var de bor. De irakiska kurderna skiljer ut sig från kurder i andra länder, då de har haft kurdiskspråkiga skolor, egna militära styrkor och andra nationella rättigheter som kurder i grannländerna saknat. Sedan Saddam Husseins fall har irakiska Kurdistan fått än mer självständighet och klassas som betydligt mer stabilt än övriga Irak. De har dessutom haft en god ekonomisk och förhållandevis fredlig utveckling. I Syrien finns en stor minoritet kurder som förtrycks, även om de i många fall inte drabbats av samma begränsningar som i Turkiet, där språket och andra kurdiska kännetecken har förbjudits. Kurderna utgör den största minoriteten i Syrien och de har tidigare varit aktiva i revolutionen mot

president Bashar al-Asad. I dag utgör de en av de främsta och mest framgångsrika motståndarna till IS genom den militära gruppen YPG (med tillhörande kvinnomilis i YPJ). Denna grupp har sedermera blivit stommen i den väststödda demokratiska alliansen SDF (Syrian Democratic Forces), som har kommit att bli Pentagons viktigaste allierade i Syrien och som även inkluderar sekulära araber, kristna och yazidier. Sverige bör stå upp för varje folks grundläggande rättigheter. Regeringen bör därför verka för åtgärder som syftar till mer självstyre och respekt för mänskliga rättigheter åt kurder i kurddominerade områden i bl.a. Syrien. Regeringen bör även verka för ett utökad stöd till kurddominerade områden i hela Mellanöstern för att främja en stabil, fredlig och hållbar utveckling.

Nineveslätten

Under tusentals år har olika minoriteter i Irak – däribland kristna – bebott Nineveslätten i det forntida assyriska riket. De senaste åren har antalet boende i området minskat drastiskt till följd av det försämrade säkerhetsläget i Irak och Kurdistan. När IS tog kontrollen över området förvärrades situationen ytterligare. IS fördrev och mördade ett stort antal människor, tog över deras tillgångar och förstörde deras hus, kyrkor och infrastruktur. Tusentals år gamla och ovärderliga kulturskatter förstördes. Många av invånarna i området har länge önskat mer självstyre, då historien tydligt har visat hur det kan gå när de inte varit självbestämmande. Resultatet blev att den irakiska regeringen skapade en självstyrande assyrisk provins på Nineveslätten den 21 januari 2014. IS har nu fördrivits från området men det mesta är lagt i ruiner. Trots detta vill många människor flytta tillbaka till sina hem och försöka bygga upp ett liv igen. Hus, kyrkor, sjukhus, skolor, vägar, elektricitet och det mesta av infrastrukturen behöver dock återuppbyggas. Utöver detta kämpar de syrianer, assyrier, kaldéer och andra grupper som bor i området för att få behålla sin identitet. De flesta talar fortfarande arameiska, det språk man talade i det assyriska riket, men i takt med att den kristna gruppen blir mindre finns också en risk för att deras språk, kultur och identitet hotas. Regeringen bör stötta minoriteterna som bor på Nineveslätten att behålla sin identitet, bidra till återuppbyggnaden efter islamisternas fruktansvärda härjningar samt stödja de självförsvarsstyrkor som ger befolkningen skydd och trygghet.

16. Irak och Syrien, punkt 7 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 10 och
2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 11–14,
2018/19:1368 av Markus Wiechel m.fl. (SD) och
2018/19:1380 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och 7.

Ställningstagande

Varje lands politiska företrädare har såväl en möjlighet som en skyldighet att ta ställning till huruvida kriterierna i FN:s folkmordskonvention från 1948 är uppfyllda och, om så är fallet, erkänna att folkmord har begåtts. Kristdemokraterna i Sverige tog därför initiativ till och förhandlade fram det folkmordserkännande som en majoritet av Europaparlamentets ledamöter ställde sig bakom i februari 2016. Med hänvisning till Europaparlamentets erkännande togs därefter liknande beslut i ett stort antal nationella parlament, liksom av Vita huset och Europarådet. I Sveriges riksdag valde en majoritet av ledamöterna att rösta nej till ett erkännande när frågan behandlades på våren 2018. Vi kristdemokrater beklagar detta då ett erkännande av folkmord folkrättsligt förpliktigar omvärlden att agera för att stoppa det kallblodiga och systematiska mordandet. Att erkänna folkmord är viktigt även av andra skäl – först och främst för att ge offren och deras anhöriga en möjlighet till upprättelse, men också för att undvika att historien upprepar sig. Erfarenhet och forskning visar att risken för upprepning ökar om allvarliga folkrättsbrott förtigs av omvärlden.

Ett exempel på när Sverige tydligare borde ha stått upp för de mänskliga rättigheterna gavs efter kemvapenattacken den 4 april 2017 i Khan Sheikhoun i Syrien. En knapp timme efter att mötet i säkerhetsrådet om kemvapenattacken hade avslutats inledde USA en robotattack mot den militära flygbasen Shayrat i Syrien. USA menade att det var ett berättigat och måttfullt svar på Syriens kemvapenanvändning mot bakgrund av det dödläge som hade uppstått i och med att säkerhetsrådet var blockerat. Vid ett extrainsatt möte med säkerhetsrådet den 7 april fick USA stöd för sitt agerande från Storbritannien, Frankrike och Ukraina. Italien och Japan visade förståelse. Sverige borde likt Storbritannien och Frankrike ha valt att uttrycka sitt stöd för USA:s agerande. I stället valde Sverige att ifrågasätta dess förenlighet med folkrätten. I april 2018 kom uppgifter om en ny misstänkt kemvapenattack från den syriska regimens sida, den här gången i Douma, strax utanför Damaskus. USA meddelade snart sin avsikt att agera oavsett beslut från säkerhetsrådet. Sverige höll också denna gång fast vid att ett svar måste vara i linje med folkrätten, men den 13 april genomförde USA, Storbritannien och Frankrike militära anfall mot mål i Syrien. Vid mötet den 14 april fördömde Ryssland med stöd av Kina och Bolivia vad man menade var en aggression. EU-länderna Nederländerna och Polen visade stöd för USA:s, Storbritanniens och Frankrikes svar på Syriens kemvapenanvändning. Sverige valde att åter

framhålla respekten för folkrätten och FN-stadgan. Det är viktigt att framhålla vikten av folkrätten, men det ska i sammanhanget sägas att alla stater enligt folkrätten har en skyldighet att skydda sin egen befolkning. Om det är ställt bortom tvivel att en stat inte klarar av det ansvaret som i fallet Syrien ska världssamfundet agera och suveräniteten ställas åt sidan för att skydda utsatta människor från folkmord och andra grymheter. Det finns tillfällen då mänsklig säkerhet behöver prioriteras högre än nationell suveränitet för att stå upp för mänskliga rättigheter och försvara respekten för människovärdet. Sverige borde därför tydligare ha tagit ställning för USA:s, Storbritanniens och Frankrikes svar på Syriens användning av kemvapen mot sin egen befolkning.

17. Internationell ad hoc-tribunal för brott begångna av IS, punkt 8 (SD, KD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd gjorde Islamiska statens förbrytare sig skyldiga till några av de värsta brott som världen har bevittnat sedan andra världskriget. Det handlade om korsfästelser av kristna, våldtäkter mot kvinnor och barn samt brutala avrättningar. Det är sedan tidigare känt att Sverige och den rödgröna regeringen har vägrat att erkänna IS folkmord på kristna minoriteter samt yazidier. Inte i en enda utrikesdeklaration har kristna minoriteters utsatthet omnämnts av regeringen, och inte heller i FN:s säkerhetsråd har man gjort tillräckligt.

IS terrorister, som har bespottat andra människors frihet och förtrampat respekten för människovärdet på de mest fruktansvärda sätt, ska tas i förvar, ställas inför rätta och dömas till hårda och rättvisa straff. På samma sätt som nazistiska krigsförbrytare än i dag eftersöks och åtalas för brott mot mänskligheten bör omvärlden säkerställa att IS-förbrytare aldrig kan förvänta sig annat än internationellt ansvarsutkrävande och åtal. Den rödgröna regeringen har i flera år haft chansen att på allvar väcka frågan om en internationell tribunal som hade ökat möjligheterna att ställa så många förbrytare som möjligt inför rätta och att skipa historisk rättvisa. En internationell ad hoc-tribunal för IS-brott hade kunnat vara en framkomlig väg.

Säkerhetsrådets beslut om ett undersökningsteam för brott begångna av Isil/Daesh i Irak (Unitad) tyder på att det åtminstone inte hade varit omöjligt att nå samsyn kring att inrätta en internationell ad hoc-tribunal för IS-brott. Ingenting i regeringens skrivelse tyder på att den vägen prövades. Tvärtom står att Sverige i förhandlingarna framhöll vikten av ansvarsutkrävande för samtliga förövare, inte enbart Isil/Daesh. Sverige ska självklart verka för ansvarsutkrävande för samtliga parter, men det hade inte varit omöjligt att samtidigt verka för att IS-terroristerna ska dömas till ansvar i en internationell tribunal för IS-brott. Det är beklagligt att regeringen inte lyssnade på Kristdemokraterna medan det ännu fanns tid och Sverige fortfarande var medlem av FN:s säkerhetsråd.

18. Iran, punkt 9 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Under Sveriges tid i FN:s säkerhetsråd valde USA att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA) som slöts 2015 tillsammans med Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och Tyskland. Säkerhetsrådet hade tidigare ställt sig bakom överenskommelsen genom resolution 2231 som upphävde större delen av de sanktioner som sedan 2006 riktades mot Iran. USA:s beslut att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran väckte stor uppståndelse över hela världen. De övriga rådsmedlemmarna, inklusive Sverige, försvarade överenskommelsens fortsatta genomförande. Kristdemokraterna riktade redan när den kärntekniska överenskommelsen med Iran ingicks skarp kritik mot att överenskommelsen inte lade tillräckligt stor vikt vid respekten för mänskliga rättigheter i Iran. Sedan dess har massarresteringar, avrättningar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna fortsatt i Iran. Kristdemokraterna beklagar därför den svenska regeringens position att separera frågan om situationen för mänskliga rättigheter i Iran från frågan om den kärntekniska överenskommelsens genomförande. Kristdemokraterna anser att Sverige tydligare borde stå upp för mänskliga rättigheter i utrikespolitiken.

19. Myanmar, punkt 10 (SD)

av Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och avslår motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 11.

Ställningstagande

Under flera år gick militärdiktaturen i Myanmar i en demokratisk riktning och man har genomfört vissa viktiga reformer. År 2010 släpptes exempelvis oppositionsledare Aung San Suu Kyi fri i samband med att allmänna val hölls för första gången på 20 år. År 2011 var ytterligare en milstolpe då en civil regering valdes. År 2012 valdes även många medlemmar av oppositionen in i parlamentet. Det är dock lång väg kvar till en fullvärdig demokrati. Grundlagen från 2008 förbjöd fortfarande Suu Kyi från att kandidera till presidentposten i valet 2015, militären besitter en fjärdedel av platserna i båda kamrarna och det pågår fortfarande allvarliga brott mot mänskliga rättigheter i landet. Landets minoriteter saknar fortfarande verklig politisk representation, och våldsamma övergrepp mot olika folkgrupper förekommer. Enligt Human Rights Watch har Myanmar:s demokratisering övergått till en massiv människorättskris och humanitär kris. Sedan augusti 2017 har militären begått massmord, sexuellt våld och storskaliga mordbränder mot rohingyaminoriteten i Rakhine, handlingar som Human Rights Watch bedömer som brott mot mänskligheten. Den interna konflikten mellan militären och vissa etniska minoriteter i landets norra delar har intensifierats och under Aung San Suu Kyis ledarskap har förföljelsen av journalister, aktivister och regimkritiker ökat. Militären fortsätter att vara landets mäktigaste institution och står utanför det civila styrets kontroll. Sverigedemokraterna ser naturligtvis positivt på de reformer som har genomförts i Myanmar men mot bakgrund av situationen i landet anser vi att man varit för naiv i bedömningen av det politiska läget i Myanmar. När det gäller beslutet den 22 april 2013 om att häva merparten av sanktionerna menar vi att man borde ha ställt tydligare krav när det gäller mänskliga rättigheter, politiska fångar, etniska konflikter och minoriteters rättigheter och ställning.

I Sveriges, FN:s och EU:s fortsatta kontakter med Myanmar är det av stor vikt att Sverige verkar för att det ställs tydliga krav på Myanmar när det gäller fortsatta reformer innan ytterligare förmåner ges. Det internationella

samfundet bör även vara tydligt med att nuvarande regering måste leva upp till de krav som ställs i FN:s resolutioner mot landet. När det gäller respekt för mänskliga rättigheter behöver kraftiga förbättringar genomföras och politiska fångar frigges. För att motverka etniska konflikter och få ett slut på det väpnade våld som råder behöver en politisk dialog inledas. Övergrepp från militärjuntan på minoritetsbefolkningar måste få ett slut och minoriteters rättigheter och ställning behöver säkerställas. Sverigedemokraterna ser förvisso positivt på Myanmar's generella långsiktiga utvecklingsbana och den demokratiseringsprocess landet påbörjat, men däremot oroas vi av att det läggs nya lagförslag som går i motsatt riktning. Vi anser att det är viktigt att situationen för de olika minoriteterna i Myanmar inte glöms bort i samband med fokus på demokratiseringsprocessen, inte minst då många av våldsamheterna tycks härröra från antimuslimska uppfattningar bland den buddhistiska majoritetsbefolkningen och därmed även riskerar att fortskrida trots att den forna militärjuntans inflytande minskar. Vi anser därför att det är viktigt att regeringen verkar för att uppmärksamma den utsatta situationen för samtliga minoriteter i Myanmar inom ramen för sitt utrikespolitiska arbete.

20. Myanmar, punkt 10 (KD)

av Lars Adaktusson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 11 och
avslår motion

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Den muslimska minoriteten rohingya har kallats världens mest förföljda minoritet. Det har under årtionden pågått en konflikt mellan muslimer och den buddhistiska majoriteten i Myanmar och mer än 1 miljon rohingyer beräknas ha tvingats lämna sina hem. Våldet mot rohingyafolket har på senare tid intensifierats och hundratusentals människor har flytt till Bangladesh. Regeringen måste inom ramen för FN agera för att den etniska utrensningen av rohingya upphör.

Särskilda yttranden

Kvinnor, fred och säkerhet, punkt 3 (C)

Kerstin Lundgren (C) och Linda Ylivainio (C) anför:

Centerpartiet framhåller i motion 2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. att FN med kraft bör intensifiera arbetet med att motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser och se till att förövarna ställs till svars. Vi anser även att FN behöver tillhandahålla hjälp och stöd till de som utsatts för övergrepp. När ofredande eller övergrepp upptäcks är det viktigt att de riktlinjer och strategier som finns för att stötta och hjälpa de som har utsatts för övergrepp av FN-utsända efterlevs. I majoriteten av de länder dit FN trupper sänds finns varken fungerande rättssystem eller tillgång till vård i tillräckligt hög utsträckning. Vi välkomnar att utskottet nu betonar vikten av att Sverige fortsätter att hålla en hög profil i frågan om nolltolerans mot sexuella övergrepp som begås av fredsbevarande personal och väljer att inte reservera oss i detta läge.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2018/19:104 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018.

Följdmotionerna

2018/19:3089 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kritiken mot Sveriges kampanj till FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad transparens och att EU-länderna bättre behöver samordna sina kandidaturer till säkerhetsrådet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens underlåtelse att inom ramen för FN:s säkerhetsråd verka för en internationell ad hoc-tribunal för IS-brott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hanteringen av raketbeskjutningar mot Israel och våldsamheterna i Gaza och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om FN-styrkan i Libanon (Unifil) och dess relation till Hizbullah och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den kärntekniska överenskommelsen med Iran (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA) och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kemvapenattackerna i Syrien och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:3090 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en oberoende utvärdering av Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges medlemskap och prioriteringar i FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:3091 av Hans Wallmark m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd vad gäller en återgång till fokus på EU, Israel–Palestina- konflikten samt icke-spridning och nedrustning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en redovisning av kostnaderna för Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:15 av Björn Söder (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formellt erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:318 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem av FN:s säkerhetsråd bör verka för en internationell givarkonferens för att bidra till återuppbyggandet av Nineveslätten, Mosul och andra etnoreligiösa minoriteters samhällen i Irak och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:371 av Amineh Kakabaveh (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör understödja de strävanden till ett demokratiskt styre som finns i provinsen Rojava, vilka kan tjäna som modell för ett framtida demokratiskt i Syrien, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige särskilt bör inrikta sig på att stödja kvinnornas strävanden i en demokratisk utveckling i Rojavaprovinsen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i enlighet med folkrättens principer kraftfullt bör värna om kurdiska folkets självbestämmanderätt och hävda dess rätt att existera och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina kontakter med Kurdistan Irak bör verka för att rättsstatens principer respekteras och att den politiska makten i Kurdistan Irak tydligt skiljs från den dömande makten och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till byggandet av självständiga fackliga och folkliga organisationer så att det civila stärks och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnornas rättigheter och deras ställning i ovannämnda skapande av folkliga organisationer bör respekteras och beaktas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt bör understödja de krafter inom befolkningen i Kurdistanens alla fyra delar (Bashor, Bakur, Rojhalat och Rojava) som kämpar för kvinnors rättigheter och mot traditionellt betingade patriarkala strukturer som innebär inskränkningar av kvinnors rättigheter och i vilka – liksom i många andra länder i regionen – hedersförtrycket utgör en väsentlig del, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:373 av Amineh Kakabaveh (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd bör driva frågan om att utvidga kampen mot det vardagliga grova våldet mot kvinnor och barn så att den även omfattar våld i hederns namn, könsstympning och likartade former av förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:407 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att alla internationella insatser inkluderar barnskyddsrådgivare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utöva påtryckningar internationellt, bilateralt såväl som multilateralt, för att stoppa all användning av barnsoldater och för införande av och stöd till program för återanpassning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:723 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att stärka civilsamhällets roll inom och insyn i FN-systemet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ställa krav på och stödja FN:s representanter i att försvara civilsamhällets demokratiska utrymme och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1051 av Joakim Järrebring (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att prioritera internationell rätt och grundläggande mänskliga rättigheter i relationen till Israel och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1163 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN bör ta initiativ till att den religiösa och etniska mosaiken bevaras, att minoriteternas, såsom exempelvis assyriers, syrianers och kaldéers, religions- och övertygelsefrihet säkras och att en religionsdialog förs mellan olika religiösa och etniska grupper i Irak och Syrien, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1169 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska erkänna det kurdiska folkets rätt till självbestämmande och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1364 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i ett internationellt sammanhang bör intensifiera sina insatser och verka för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att visa sitt tydliga stöd för de kristna minoriteterna i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att arbeta för en säker zon för kristna minoriteter i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka de humanitära insatserna för kristna i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1366 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN ska inta en central plats i Sveriges utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, under den period som Sverige sitter i säkerhetsrådet, bör ta initiativ till en reform av FN:s interna regler om skydd för visseblåsare, tvistlösningsmekanismen mellan FN och dess personal, systemet för utvärdering och revision och möjligheterna att lagföra

personer som begår brott under FN-tjänstgöring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1367 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principerna för en tvåstatslösning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på palestinska myndigheten och PLO och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formellt erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1368 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen med anledning av resolution 2091 bör erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som folkmord och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1379 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och omvärlden inte bör vara för naiva i bedömningen av situationen i Myanmar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att det ställs tydliga krav på Myanmar vad gäller efterföljande av FN-resolutioner, mänskliga rättigheter, politiska fångar, etniska konflikter och minoriteters ställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör intensifiera sina ansträngningar i syfte att stödja karenfolkets strävanden efter ökad autonomi och mänskliga rättigheter samt för att fästa världssamfundets uppmärksamhet på karenfolkets utsatta situation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att uppmärksamma den utsatta situationen för muslimska minoriteter i Myanmar inom ramen för sitt utrikespolitiska arbete och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1380 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer självstyre i kurddominerade områden i Syrien, Turkiet och Iran och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att respektera grundläggande mänskliga rättigheter för kurder i Syrien, Turkiet och Iran och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat stöd till kurddominerade områden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja bevarandet av identiteten för Nineveslättens invånare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja självförsvarsstyrkorna på Nineveslättan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2447 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett erkännande av IS/Daishs brutalitet, övergrepp och folkmord mot kristna, yazidier och icke-sunnitiska muslimer som ett folkmord och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att åtala IS-/Daishkrigare för folkmord och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att lägga fram ett förslag i FN:s säkerhetsråd för att inrätta en internationell domstol för IS-/Daishkrigare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2777 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, så som skett i Europaparlamentet, bör erkänna att det skedde ett folkmord 2014 på kristna folkgrupper och på yazidier i Irak och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN agera för att den etniska utrensningen av rohingyer upphör och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att vetorätten i säkerhetsrådet begränsas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det

- planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att visselblåsare ska kunna agera när de stöter på felaktigheter i FN, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs kraftfulla åtgärder för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för ett förbättrat skydd för FN-expertter och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återupprätta relationen med Israel och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2859 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste finnas en förutsägbar process som utgår från att domstol ska pröva folkmordsbrott och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN med kraft ska intensifiera arbetet med att motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt se till att förövarna ställs till svars, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av en FN-reform så att FN kan agera handlingskraftigt för global fred, säkerhet och utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2903 av Hans Wallmark m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad frihet för världens kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om FN och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
11. Övriga yrkanden		
2018/19:318	Robert Halef (KD)	
2018/19:371	Amineh Kakabaveh (V)	1, 2, 7, 8 och 10–12
2018/19:373	Amineh Kakabaveh (V)	1
2018/19:1051	Joakim Järrebring (S)	
2018/19:1163	Ingela Nylund Watz (S)	
2018/19:1169	Lawen Redar m.fl. (S)	
2018/19:2447	Mikael Oscarsson (KD)	1–3